

კარლ გოტი
მეფა-იკამი,

ფრანკო-რუსული ჯალაღარი
თეატრისათვის ონ კოპენჰაგენ

ავტორის წინასიტყვაობა

„ფორთოხლისა“ და „ყორნის“ სცენურმა წარმატებებმა იძულებული გახადა ბატონი გოლდონი, კაცი არტოუ უეშმაკო, განეცხადებინა, რომ უკვე იწყებს ჩემდამი ანგარიშის გაწევას, რადგან მე, თურმე, ქვეყანას მოვუვლინე ახალი თეატრალური ენარი, რომელიც პუბლიკას გემოვნებას სავსებით შეესატყვისება. ბატონი აბატი კიარი კი თავისი ჩვეული მიკიბულ-მოკიბულობით ლანძღავდა პუბლიკას, ლაპარაკობდა მის მდაბალ გემოვნებასა და უმეცრებაზე. რაც შეეხება ეურნალისტებს, ისინი თავიანთ ფურცლებზე აქებდნენ ჩემს პიესებს და მათში ბევრ ისეთ სილამაზეს პოულობდნენ, თავიდან მე თვითონ რომ არ შემომჩნევია.

მიმხვედრი და ნიჭიერი ადამიანები სწორი კუთხიდან უყურებდნენ ამ ნაწარმოებებს და გულწრფელად და პირუთვნელად აქებდნენ, როგორც პატიოსან ხალხს შეჭფერის — მათ, ვისაც შეუძლია განასხვავოს ხელოვნებით მოწვილი ტრივიალობა იმ ტრივიალობისაგან, მოუქნელი და განუვითარებელი გონების ნაცოფს რომ წარმოადგენს.

იოლი როდი იყო გამემარჯვა მაყურებელზე, რომელიც მიეჩვია ბატონი კიაროსა და ბატონი გოლდონის „მართებულ“ წარმოდგენებზე თვლემას, მეტისმეტად დარწმუნებული ამ ბატონების მართებულობასა და განსწავლულობაში, გამემარჯვა მაყურებლისათვის სრულიად უჩვეულო ენარის საშუალებით, თანაც ასეთ საბავშვო სახელწოდებას ამოფარებული ენარისა.

ეს მაყურებელი დადიოდა ჩემი პირველი ორი ზღაპრის წარმოდგენებზე და, თუმცა შეძრული იყო მათი შინაგანი ძალით, ერცხვინებოდა საბავშვო სახელწოდებით მიწვდილი პიესების ქება, იმის შიშით, რომ ვისიმე თვალში არ დამკორებულყო მისი ღირსება და აზრთა მალალი წყობა, მაგრამ იმასაც აღიარებდა, რომ ეს პიესები მოკლებულნი არ არიან გარკვეულ ღირსებებს.

სარცხვილის მაგ სიწითლის დასაძლევად, აუცილებლად მივიჩნიე ამგვარი სახის ნაწარმოებებისათვის კიდევ უფრო აშკარა ფანტასტიკურობა მიმენიჭებინა. და, მართლაც, ვინც წაიკითხავს „მეფე-ირემს“, იოლად დარწმუნდება ჩემი ჩანაფიქრის გაბედულებაში.

პიესაში მოცემული ღრმად ტრაგიკული ვითარებანი ცრემლებს იწვევდა, ნიღბების ბუფონადა კი, რომელიც, ჩემი თვალსაზრისის თანახმად, აუცილებლად მინდოდა შემენარჩუნებინა სცენაზე, არ არღვევდა ერთიან შთაბეჭდილებას. მას, მართალია, კი რია-რია შემოჰქონდა, მაგრამ შეუძლებელი ამბებისა და ალეგორიული მორალის მკაცრ ფანტასტიკურ სერიოზულობას ზიანს არ აყენებდა. და ეს ხდებოდა მიუხედავად იმისა, რომ საკის დასი თავის კეთილდღეობას მთლიანად ამყარებდა კეთილშობილი ნიღბების გადამეტებულ პაროდირებაზე და ძლიერი მსახიობების დიდ ნაკლებობას განიცდიდა, მათგან ცოტა ვინმეს თუ შეეძლო სათანადო ნიჭერებით, თავდაპირველობითა და განცდით შეესრულებინა სერიოზული როლები. არადა, ეს როლები, მათი არარეალურობის გამო, გაცილებათ სპასუხისმგებლონი არიან, ვიდრე რეალობიდან აღებულ სიუჟეტებში, და მსახი-

ობებისგან განსაკუთრებულ ნიჭიერებას მოითხოვენ იმ სიძარტლის გამოსახატავად, რომელიც სინამდვილეში არ არსებობს.

როგორც დაინახავთ, ზღაპარი „მეფე-ირემი“ თამაში და საკმაოდ ახრჩვეული პროლოგით იწყება. ამ პროლოგს წარმოითქვამდა ერთი მოხუცი, სახელად ნიჭილიტი, ეს უცნაური გარეგნობის კაცი ცნობილი იყო ვენეციაში, იგი გარს შემოკრებილ ხალხს უხეში ხმით უყვებოდა ხოლმე ძველებურ რომანებს ჭადოქრებზე და ამას სსასაცილო სერიოზულობით აკეთებდა, მონაყოლში კიდეც ათასგვარი სისულელეს ურთავდა, ლაპარაკობდა აფექტირებული ტოსკანურა კალოთი.

საკის ნიღბთა შორის ყველაზე მეტად გამოირჩეოდა ატანაჯო ძანინი ბრიგელას როლის ოსტატური შესრულებით. იგი უდიდესი წარმატებით ასახიერებდა ამ მოხუცს, სრულყოფილად ბაძავდა მის ჩაცმულობას, ხმას, ექსტებსა და პოზებს, რაც სცენაზე ყოველთვის დიდ შთაბეჭდილებას ახდენს ხოლმე.

უდავო წარმატება მოაქვს ტრივიალობებსაც, თუკი დაუფარავადა პიესაში ჩასმული და მაყურებელი ხედავს, რომ აეტორმა იცის მათი ფასი და თამამად მოიხმობს ისინი სწორედ როგორც ტრივიალობები.

მრავალი ადგილი „მეფე-ირემსა“ და ჩემს სხვა ზღაპრებში, საცა განუხაზღვრელ თვისუფლებას ვიჩენდი, ჩემი თვალსაზრისის დადასტურება და დამარცხებულის მდგომარეობაში აყენებს იმ მკიერეიტხოვან მაყურებელს, ვინც ტრივიალობათა გამოყენებას ახირებულს, უხამსსა და გულისამრევს უწოდებდა.

იმისათვის, რომ სამი საათის განმავლობაში შეაქციო რვაასი თუ ცხრაასი კაცი, რომელთა კულტურული დონე ერთობ განსხვავებულია, და იმისათვის, რომ სარგებლობა მოუტანო იტალიური ნიღბების დასს, აუცალეებელია, ნიადაგში ათასგვარი მცენარეულის თესლი ჩაყარო. ყველაფრის სალანძღავად შემართულ წვრილ-წვრილ მჭდაბნელებს უთუოდ სუსტი კუჭები აქვთ საიმისოდ, რომ გამოაცალკეონ და მოიხელონ ეს ათასგვარი თესლი, ჩაბნეული ჩემს მოკრძალებულ წარმოდგენებში, რომლებიც, ავად თუ კარგად, მაყურებლის მოწონებით სარგებლობენ.

ამას იმითომ კი არ ვამბობ, თითქოს ვამტკიცებდე. ამ მეთოდით შეთხზული „მეფე-ირემი“ თეატრში აუცალეებლად გაიმარჯვებს-მეთქი. მარჩიელობა სულაც არ მჭირდება: მას დიდი წარმატება ხვდა წილად, იგი საკის დასმა დადგა ვენეციაში, სან-სამუელის თეატრში, 1762 წლის 5 იანვარს, ზედიზედ თექვსმეტჯერ იქნა განმეორებული მაყურებლით გადაჰედილ დარბაზში და მას ახლაც ყოველწლიურად ანახლებენ.

თუ ჩემი კეთილგანწყობილი მკითხველები ამ პიესას არაფრისმთქმელად მიიჩნევენ, ამას ფილოსოფიური მოთმინებით შევხვდები.

მოქმედი პირნი:

ჩიგოლოტი — ქუჩის მეზღაბრე, ნასესხები სახე, წარმოდგენის პროლოგი.

დერამო — სერენდიპის მეფე, ანჯელას შეყვარებული.

პანტალონე — პანტალონის ქალიშვილი.

ტარტალია — დერამოს მფორე მინისტრი.

კლარინე — ტარტალიას ქალიშვილი, ლეანდროს შეყვარებული.

ლეანდრო — პანტალონის ვაჟი, სამეფო კარის კავალერი.

ბრიგოლა — მეფის ფარეში.

სმერალდინა — მისი და.

ტრუფალდინო — ბაზიერი, სმერალდინაზე შეყვარებული.

დურანდარტე — ჯადოქარი.

მცველები.

მონადირეები.

ხალხი.

მოქმედება ხდება სერენდიპსა და მის შემოგარენში. ყველა მონაწილე, ჩიგოლოტის გარდა აღმოსავლურადაა ჩაცმული.

პირველი მოქმედება
სცენა წარმოადგენს პატარა მოედანს.

გამოსვლა I

(პროლოგის მაგიერ)

ჩიგოლოტი

(ჩაცმულობით, ლაპარაკითა და კესტიბით ბაძკეს ერთ ადამიანს, რომელიც გენეციის დიდ მოედანზე ხალხს ზღაპრებსა და რომანებს უყვება. ქუდს იხდის,

მყურებელს თავს მდაბლად უკრავს და წარმოთქვამს შემდეგ მონოლოგს.

ამჯერად, პატივცემულო სინდონის მფორე აქ იმისთვის გეახელით, რომ ყოველად უჩვეულო ამბები მოგიტოხროთ. ამ ხუთი წლის წინ ქალაქ სერენდიპს დიდი ასტრონომ-ჯადოქარი ეწვია. ძირისძირამდე იცოდა ყველა მაგია, თეთრი, შავი, წითელი, მწვანე და, ასე გასიჩქეთ, ლურჯიც. ეს იყო დიდი დურანდარტე, მე კი მისი ერთგული მსახური გახლდით. დერამომ, ამ ქალაქის მეფემ, როგორც კი შეიტყო, რომ ბატონი ყაფუზუნას ფუნდუქში იყო დაბინავებული, სასწრაფოდ იხმო თავისი ერთგული მინისტრი და უთხრა: „ტარტალია (ასე ეძახდნენ იმ კეთილშობილ მინისტრს), წადით, ჩემო მეგობარო, ყაფუზუნას ფუნდუქში და ჯადოქარი დურანდარტე აქ მომგვარეთ“. ერთგულმა ტარტალიამაც დაუყოვნებლივ შეასრულა ბრძანება და დურანდარტე სასახლეში მიიყვანა. თავს აღარ შეგაწყენთ იმის აღწერით, რა პატივით მიიღეს ჩემი ბატონი. საკმარისია, მოგახსენოთ, რომ მან მადლიერების ნიშნად მის უდიდებულესობას ორი რამ ძღვენი დაუტოვა, თავისი კეთილგანწყობის ორი უდიდესი დასტური, ორი უღრმესი საიდუმლო, ორი გონებაშიუწვდომელი საოცრება, პირველი და მეორე... მაგრამ ვერა, ვერ გაგიხვლეთ, რა იყო ეს ორი ძღვენი, რათა არ ჩაგიკლათ ცნობისმოყვარეობა და სიამოვნება, რაც მათი ნახვისას აღგვირებათ, თუკი ღმერთმაც ინება.

იმასღა მოგახსენებთ, რომ ბედმა ღირსმყო, ორმოცი წელი ჯადოქარ დურანდარტესთან მემსახურა, მაგრამ მისი დიდი ცოდნისგან ვერაფრის შეთვისება ვერ შევძელი. მხოლოდ ერთხელ მითხრა: „ვაფრთხილდი, ჩიგოლოტი, ვაი შენი ბრალი, თუ 1762 წლის დადგომამდე სიტყვა წამოგცდენია იმ ორ საიდუმლოზე, სერენდიპის მეფეს რომ გავუმ-

დეკორაცია იცვლება, სცენა მარტოვანი
გენს დარბაზს. ზინჯირიანი

ულავნე. ტანზე ყოველთვის შავი მაუღის ჩამოფლეთილი სუტანა გემოსოს, თავზე ბუხრის ქული გეხუროს და ფეხზე გაცვეთილი ხამლები გეცვას. წვერი ორ თვეში ერთხელ შეიკრიბე და ვენეციის დიდ მოედანზე ზღაპრების მოყოლით ირჩინე თავი. 1762 წლის 5 იანვარს ამ ორი საიდუმლოსაგან დიდი საკვირველებანი წარმოიშობა და შენ წამიყვან, თუთიყუშად ქცეულს, ქალაქის მახლობლად, რონჩისლაპის ტყეში. დამტოვებ იქ და ჩემი შემწეობით დაისკება დიდი მუხანათობა, რომლის მიწეში ერთ-ერთი იმ საიდუმლოთაგანი იქნება, სერენდიპის მეფეს რომ გავუმუღავნე, ყველაზე საშინელი საიდუმლო მაგიურ საიდუმლოებათა შორის“.

თქვა ეს და შემომალადა: „ო, ძვირფასო ჩიგოლოტი, აწ უნდა აღსრულდეს ჩემი განაჩენი. დემოგორგონს, ფერიების ღვთაებას, ნებავს, რომ ხუთი წელიწადი თუთიყუშად ქცეულმა ვიცხოვრო. არ დაგავიწყდეს, 1762 წლის 5 იანვარს რონჩისლაპის ტყეში უნდა წამიყვანო და გამიშვა. მერე იქ მეჩიტეს ბადე შემოიპრობს და სასწაულებრივ საქმეებს მოვიმოქმედებ, რის შედეგადაც ჯადო ამეხსნება. შენ კი საღამოს ექვსი საათისათვის ოც სოლდოს მიიღებ თავის შეწუხებისა და ერთგული სამსახურის საზღაურად“.

ამ სიტყვებზე, ჰოი საოცრებავ, დაუტევა აღამიანური გარსი და უმშვენიერეს თუთიყუშად იქცა.

ამიტომაც, პატივცემული სინიორებო, ისმინეთ დღევანდელი დღის საქმენი, საკვირველნი, რადგან სწორედ ახლა რონჩისლაპის ტყისკენ მივემართები დურანდარტეს, ჯადოქარი თუთიყუშის გასაშვებად. მერე კი მივიღებ ამდენი ხნის ნანატრ ოც სოლდოს და ყაფუშუნას ფუნდუკში შევსვამ თქვენს სადღეგრძელოს, თუკი რომელიმე თქვენგანი მაგ თანხას ქულში ჩამიგდებს (ქულს იხდის, თავს მდაბლად ხრის და გადის).

ტარტალია, კლარიჩე.
ტარტალია

ხომ ხედავ, შვილო, რა ილბლიანი გამოდგა ჩვენთვის სერენდიპის სასახლე, როგორ გავვიღია ბედმა. შენ სეფეჟალი გახდი, მე კი დერამოს პირველი მინისტრი და უსაყვარლესი კარისკაცი, ყველას ეშინია ჩემი. ახლა კი, ძვირფასო კლარიჩე, ის დროც დადგა, ისევ ვცადოთ ბედი და ყველაზე დიდი გამარჯვება ვიზეიმოთ. თუ ყველაფერს დამიჯერებ, დღესვე დედოფალი შეიქნები.

კლარიჩე

მე? დედოფალი? რანაირად?

ტარტალია

გეუბნები, დედოფალი შეიქნები მეთქი. განა არ იცი, რომ მეფე დერამომ ორი ათას შვიდას ორმოცდარვა ქალიშვილი დაიწუნა, სულ პრინცესები და სეფეჟალები. რიგრიგობით ებაახა თავის საიდუმლო კაბინეტში და, ეშმაკმა უწყის, რა მიწეში, არც ერთ მათგანზე არ შეაჩერა არჩევანი? რომ აგერ უკვე ოთხი წელიწადია, გადაფიქრებული აქვს ცოლის შერთვა?

კლარიჩე

ეგ როგორ არ ვიცი, მაგრამ ამდენი დიდგვაროვანი ქალის დამწუნებელმა, არა მგონია, მე შემიართოს.

ტარტალია

(ამაყად)

სინიორა ქარიფანტია, ვიცი, რასაც ვლაპარაკობ. ჭერ ბოლომდე მათქმევინე. გუშინ საშველი აღარ მივეცი, მთელი დღე ჩავჩიჩინებდი, ტახტს შემკვდარე სპირდება მეთქი, ხალხი უპაყოფილოა და დრტინავს მეთქი, მოკლედ, ყველა ხერხი ვცადე. ბოლოს, ცოლის შერთვაზე, როგორც იყო, დავითანხმე,

მაგრამ, დასწყევლოს ღმერთმა მისი უჯი-
ათობა, საიდუმლო კაბინეტში ქალიშვი-
ლებთან გაბაასებაზე ხელი ვერ ავადებინ-
ე. პრინციპებიდან აღარავინ დარჩა
დაუწუნებელი, ამიტომაც ყველა წრისა
და წოდების ქალს მიეცა უფლება, იმ
დასწყევლილ კაბინეტში გამოცხადდეს გა-
საბაასებლად, რომ მეფემ თავისი გუნე-
ბის საცოლდე ამოირჩიოს. ორასმა მსურ-
ველმა მოიყარა თავი. თითო-თითოდ
ამოიღეს მათი სახელები ურნიდან, რომ
მეფესთან შესვლის რიგი დადგენილიყო.
პირველი შენი სახელი ამოვიდა, სადა-
ცაა უნდა შეხვიდე. მეფეს მე ძალიან
ვუყვარვარ, შენ კი ჩემი ქალიშვილი
ხარ, ღმერთს გონჯად არ გაუჩინებარ და,
თავსაც თუ რიგიანად დაიჭერ, დღესვე
გადედოფლდები, მე კიდევე ქვეყნად ყვე-
ლაზე განთქმული კაცი შევიქნები. (ხმა-
დაბლა.) მითხარი, შვილო, რაიმე დაფა-
რული ხინჯი ხომ არა გაქვს, რომელიც
შეიძლება მეფესთან გამოგამუდავდეს?

კ ლ ა რ ი ჩ ე

ძვირფასო მამა, დამხსენით ამ წვალე-
ბას, გემუდარებით.

ტ ა რ ტ ა ლ ი ა

რაო, რაო? ერთი ამ ქალბატონს და-
მიხედეთ! ახლავე შეხვალ და ისე მოიქ-
ცევი, როგორც საპირთა, თუ არა და...
მე მგონი, გასაგებია, იცი ჩემი ხასიათი.
ეს ტუტუცი, გაურჩებასაც რომ მიბე-
დავს! (ხმადაბლა.) იქნებ რაიმე დაფარუ-
ლი ნაკლი გაქვს და მიმალავ, ა?

კ ლ ა რ ი ჩ ე

არაფერსაც არ გიმალავ. მაგრამ გუ-
ლი მიგრძნობს, ისე ვერ მოვიქცევი, რო-
გორც საპირთა. არ გამომივა არაფერი.
შერცხვენილი დავრჩები.

ტ ა რ ტ ა ლ ი ა

გული უგრძნობს! შერცხვენილი დარ-
ჩება! არა, ეგ ყოვლად შეუძლებელია.
მეფე მე სამაგისოდ ძალიან დიდ პატივს
მცემს, წავიდეთ, უკვე დროა. თავის კა-
ბინეტში გელოდება. (ხელს ჩაჰკიდებს.)

კ ლ ა რ ი ჩ ე

(უძალიანდებო.)

არა, მამა, არა, არავითარ შემსხვევე-
ში.

ტ ა რ ტ ა ლ ი ა

ყურებს დაგაპრი. ცხვირს წაგაცილი.
გეუბნები, შედი და ისე მოიქეცი, რო-
გორც საპირთა, თორემ... (ურტყამს)

კ ლ ა რ ი ჩ ე

ვერა, მამა, ვერ მოვიქცევი, როგორც
საპირთა. რა ვქნა, უნდა გამოგიტყდეთ,
რომ თავდავიწყებით მიყვარს ლენდრო
და ვერასგზით ვერ მოვახერხებ, მეფის
წინაშე ეგ სიყვარული დავმალო.

ტ ა რ ტ ა ლ ი ა

(გაცეცხლებული ნაბიჯს უკან გადადგამს.)
ლენდრო! მეორე მინისტრის პანტა-
ლონეს ვაჟი! სამეფო კარის უბრალო კა-
ვალერი! მამ, მეფეს ვილაც პანტალონე
გინდა ამჯობინო? და ამის შემდეგ შენ
ჩემი შვილი ხარ? ო, გორგონი ტარტა-
ლიას უღირსო, თავისმომპრელო შვი-
ლო! მისმინე! თუ მართლა გავიმხებელია
მეფისათვის მაგ შენი სამარცხვიწო სიყ-
ვარულის ამბავი... თუ ვერ მოგიხერხე-
ბია, არჩევანი შენზე შეაჩეროს... მისმი-
ნე. ახლავე წამოდი. ბევრს ნულარ მალა-
პარაკებ. (ხელს სტაცებს.)

კ ლ ა რ ი ჩ ე

დამხსენით ამ საქმეს, შემობრალეთ!
ვერ ვუწავს ანჯელას ასეთ ბოროტებას,
ჩემი მეგობარია, წინ ვერ გადავედობე-
ბი. ვიცი, რომ უიმედოდ უყვარს მეფე-

ტ ა რ ტ ა ლ ი ა

(ასევე უკან დგამს ნაბიჯს.)

ანჯელას, პანტალონეს ქალიშვილს, მე-
ფე უყვარს? (განზე.) ანჯელა, ჩემი სი-
ცოცხლე, ჩემი სიხარული, რომელიც
დღესვე, ძალით იქნებოდა თუ ნებით,
ცოლად მიხდოდა მომეყვანა, მამ მეფე-
ზეა შეყვარებული? (ხმადაბლა.) კლარიჩე,
მისმინე ეა შეძრწუნდი! თუ ახლავე არ
მისულხარ მეფესთან, თუ ისე არ მოქ-
ცეულხარ, როგორც საპირთა, თუ ლენ-
დროსადმი შენი სიყვარულის ამბავი გა-

გომხელია, თუ ვერ მოგიხერხებია, არჩევანი შენზე შეაჩეროს, ანდა, თუ ჩემი ნალაპარაკევი მასთან წამოგცდენია, იცოდე, საწამლავი მზადა მაქვს. სიკვდილი არ აგცდება, ჩემი რისხვის მსხვერპლი შეიქნები.

კლარიჩე (შეძრწუნებული.)

კარგი, კარგი, ისე მოვიქცევი, როგორც მიბრძანებ. გაიხარებ, დაწუნებულნი და შერცხვენილი რომ დაგიბრუნდები.

ტატალია (კონწისკვრივ მიჰყავს.)

ნულარ აუოვნებ. იფიქრე თავის გადარჩენაზე და იმაზე, რაც გითხარი, შექარიფანტია, შე შტერო, ტუტუცო გოგო!

გადიან.

გამოსვლა III

შემოდინ პანტალონე და ანჯელა.

პანტალონე

ეგ კაცმა არ იცის, შვილო, ეგ კაცმა არ იცის. კი ორი ათას შვიდას ორმოცდარვა პრინცესა და სეფექალი დაიწუნა: რიგრიგობით შეჰყავდა თავის საიდუმლო კაბინეტში, სამ-ოთხ შეკითხვას მისცემდა და თავაზიანად უყავდე ისტუმრებდა. არ ვიცი, გარეგნული სწუნობდა, არ ვიცი, სულ სხვა მანქანი იყო... ეგ კაცმა არ იცის. არადა, თაქარა. ანოზას ვერ დავწამებ, მასთან ამდენი ხნის სამსახურმა დამარწმუნა, რომ არც სიბრძნე აკლია და არც გულმომწყალება, ყველა მეფუტრი თვისებით უხვადაა შემეკული. მაგრამ ამ საქმეში, ეტყობა, ეშმაკის ხელი ურევია.

ანჯელა

ძვირფასო მამა, რა იქნებოდა, გეხსენით ამ სირცხვილისაგან. თუ დამიწუნა, და ეს, უეჭველია, ასეც მოხდება, ჭავრიხაგან გული გამისკდება.

პანტალონე

დარწმუნებული იყავი, არ დაგიწუნებებს. რომ იცოდე, ჩემო ძვირფასო, რამ-

დენი ვეხვეწე და ვაფიცე, მუხლებზე დაჩოქილი ვევედრებოდი, გადმოვიდებოდი ამ საქმისგან, მაგრამ ჩენი ხვეწნა სულ ამოა გამოდგა. ისიც ვუთხარი, ვენეციაში რომ ვართ დაბადებულნი. ცხადია, პატიოსანი ხალხი ვართ მეთქი, მაგრამ ღარიბები ვართ. თქვენმა გულუხვობამ დაუმსახურებლად აგვაძალა და ასეთი პატივის ღირსნი არა ვართ მეთქი. ვინ გისმინა! იცი, რა მიპასუხა?

რაც არ ეგება, ჩემო კარგო, ის არ ეგება. თქვენი ასული დედოფალი ხდება ეგება.

ბევრი ვემუდარე, მაგრამ ვინ გისმინა! კოპებშეკრულმა ბრძანა, შენი სახელიც ურნაში ჩაეშვათ. ჰოდა, რიგით მესამე ხარ. რაღა გაეწყობა? უნდა მიხვიდე. ხომ არ გგონია, მე თვითონ ძალიან მსიამოვნებს მეჭორეთა ჭილიკი და მიტქმა-მოტქმა? გული შუაზე მეფლითება, ანჯელა, გული შუაზე მეფლითება.

ანჯელა

რომ წარმოვიდგენ, იქა ვარ შესასვლელი. ელეთ-მელეთი მომდის. დედოფლობის რა ღირსი ვარ. მაგრამ თუ მეფე იმისთვის აწყობს ამ გაბაასებას, რომ ალალ და ერთგულ ადამიანს ეძებს, ნამდვილ სიყვარულს ეძებს...

პანტალონე

ერიპა! შენ, მგონი, მართლა შეყვარებული ხარ!

ანჯელა

გამოგიტყდებით, როგორც მოყვარულ მამას. ძვირფასო მამა, ვაი რომ აღმომაჩნდა საიმისო კადნიერება, უიმედოდ შემეყვარებოდა ჩვენი მეფე. წინასწარ ვიცი, უარით გამომიხტუმრებს. მაგრამ გული იმის გამო კი არ გამისკდება, აქაოდა ხელმწიფემ დამიწუნაო. სად ჩემისთანა საწყალი გოგო და სად ასეთი დიდგულობა! მაგრამ ის ადამიანი რომ უარმყოფს, ვინც მთელ ქვეყანას მირჩევნია, სიცოცხლეს მირჩევნია, — აი, რა იქნება ჩემი სიკვდილის მიზეზი!

პ ა ნ ტ ა ლ ო ს ე
ვაი ჩემს თავს უბედურს! ეს რა გა-
ვიგონე!

ა ნ ჭ ე ლ ა

თან, სიმაართე გიხარათ, ყველაზე
უფრო ტარტალიას წყრომისა მეშინია,
მხოლოდ იმიტომ კი არა, მისი ქალიშვი-
ლის მეტოქე რომ გამოვდივარ. რამდენს
დამინახავს, შეყვარებული თვალებით
მომაჩერდება და ოხრავს. ჭერ კიდევ
ამ დღით მეხვეწებოდა, თავი მოიავად-
ყოფდ და მეფესთან საბაასოდ ნუ გა-
მოცხადდებიო.

პ ა ნ ტ ა ლ ო ს ე

კარგია, მე და ჩემმა ღმერთმა! აქეთ
სიყვარული, იქით სიყვარული. ზენას
თავისი კალთა შენთვის დაუბერტყებია,
შვილო. აღარც კი ვიცო, რა ვთქვა. მაგ-
რამ გავვიანდება. დროა, წახვიდე. აკი
რიგით მესამე ხარ. (გადის.)

ა ნ ჭ ე ლ ა

სიყვარულო, ჩემი თავი შენთვის მო-
მინდვია! (გადის.)

გ ა მ ო ს ვ ლ ა IV

ბ რ ი გ ე ლ ა, ს მ ე რ ა ლ დ ი ნ ა.

ორივე აღმოსავლურ ყაიდაზეა ჩაცმული.
სმერალდინას ხელში უზარმაზარი
მარაო და დიდრონი ყვავილები უჭირავს.
თავზე ფრინველის ფრთების კარაკატუ-
რული ჭილა ადგას.

ბ რ ი გ ე ლ ა

თავი გაახწორე! ხელები ასე ნუ და-
გაქვს, დალაზვროს ეშმაკმა! მთელი სა-
ათია, გწვრთნი, გწვრთნი და მაინც გუ-
დურას ბგავხარ. ქუჩაში მოვაპრე დედა-
კაცს მაგონებ, მთელი ხმით რომ გამყ-
ვირის: ვარდები, მხსალი, ტკბილეული!

ს მ ე რ ა ლ დ ი ნ ა

რას ამბობ, ძმავო? ნუთუ დარწმუნე-
ბული არა ხარ, რომ იგეთი გამოლამა-
შებული, მეფეს კი არა, პირუტყვსაც მო-
ვაჭალოებ?

ბ რ ი გ ე ლ ა

პირი ნუ მოირღვიე! მეფესაც თუ
იგეთები უთხარი, სინდისს გეფიცები,

პირდაპირ მეჭინბესთან გაგიშვებს, იმას
შეგიყვაროსო. ისე, კაცმა რომ თქვას,
ვენეციური მორთულობა უფრო ლამაზია
ვენელებო ვა, ლამაზი შინიონი, მოკლე წა-
მოსახამო.

ს მ ე რ ა ლ დ ი ნ ა

შენ გიყი ხომ არა ხარ! ასეთი მორ-
თულ-მოკაშმული ვენეციაში რომ გამო-
ვინდე, ქუჩას დაკარგავს ყველა ვენეცი-
ელი, ვისაც კი ჩაცმა-დახურვისა რამე
გაეგება. ათ ფასონს მაინც მომპარავდენ
ბერტინები, სამ დღეში დააცარიელებ-
დენ ყველა ვენეციელი ქალის ქისას.

ბ რ ი გ ე ლ ა

რა თქმა უნდა, სიახლე ყოველთვის
მომგებიანია. მეც სწორედ ამიტომ გე-
უბნები, მეფესთან ვენეციურად ჩაცმუ-
ლი უნდა მივსულიყავი მეტქი. მის თვა-
ლში სიახლედ გამოჩნდებოდა. მაგრამ ახ-
ლა რაღა დროისაა. ამითაც როგორმე
ფონს უნდა გავიდეთ. თუ მის უდიდე-
ბუღესობას თავს შეაყვარებ, შენ ხომ
დედოფალი გახდები და გახდები, მაგრამ
აღარც შე დავრჩები ფარეში, სულ ცო-
ტა, მხედართმთავრობას მაინც გამოვკრავ
ხელს.

ს მ ე რ ა ლ დ ი ნ ა

თუ თავის შეყვარების მეტი არაფე-
რია საჭირო, მაშინ მე ვიცი და ჩემმა ქა-
ლობამ. სამი დღეა ტაოსიეულ არმიდან
სიმღერას ვსწავლობ. „ერთგული მწყემ-
სიდან“ სულ ზეპირად ვიცი კორისკას
როლი. რაც კი ქვეყანაზე საუკეთესო ოხ-
ვრები და გულის წასვლებია, სუყველა
მზალა მაქვს. თუ დამჭირდა, არიოსტოს
ტაქებსაც ვიმღერებ:

ბრძენი იყო და შლეგი შეიქნა,

სიყვარულისგან წაერთვა გონი.

ბ რ ი გ ე ლ ა

კარგი, გეყოფა. ღმერთსა ვთხოვ, ეს
საქმე წარმატებით დაგვირგვინდეს. მაგ-
რამ ეგ შენი ცხვირ-პირი... ეგ შენი ტან-
ფეხი... კმარა, წავიდეთ. გადავეშვათ
ამობოქრებულ მორევში. (წასვლას აპი-
რებს).

გამოსვლა V

იზინვე და ტრუფალდინო. ტრუფალდინო აღმოსავლურად არის გამოწყობილი, მეჩიტბადის მწვანე ტანისამოსი აცვია, ყელზე ტაკიმასხრული სასტვენები ჰკიდია.

ტრუფალდინო სმერალდინას და ბრიგელას რომ დანახავს, ქილკს იწყებს სმერალდინას მორთულობაზე. ეკითხება, სად მიდიხართ.

ბრიგელა — მეფის კაბინეტში, სადედოფლო შეჭიბრზე.

ტრუფალდინო კიდევ უფრო მწარედ აქილიკებს სმერალდინას.

სმერალდინა მეტისმეტად სერიოზულ სახეს იღებს და ემუქრება.

ტრუფალდინო ეკითხება, ნუთუ მართალს ამბობო.

სმერალდინა — სრულ სიმართლეს მოგახსენებ.

ბრიგელა ამბობს, რომ არ ღირს ასეთ არამზადსთან ლაპარაკით თავის დამცირება. ხელს აძლევს სმერალდინას და ამაყი სახით გასვლას აპირებენ.

ტრუფალდინო წინ გადაუდგება და გაცეცხლებული ეუბნება სმერალდინას, ცოცხალი თავით არ გაგიშვებ, აკი ჩემთვის პირობა გაქვს მოცემულიო.

სმერალდინა მიუგებს, რომ მისი უდიდებულესობის ბრძანება აუქმებს ყველა პირობას.

ტრუფალდინო ეუბნება, მივალ! მის უდიდებულესობასთან და ვთხოვ, არ დაუშვას ასეთი უამართლობაო.

ბრიგელა აიცილით ამბობს, რომ მისი და დედოფლობას ეპირება და ვიღაც საცოდავ მეჩიტბადეს ცოლად ვერ გაჰყვება.

ტრუფალდინო ტირის.

სმერალდინას გული უჩრყდება, ტრაგიკული სახით ანუგეშებს. ჰპირდება, რომ წყალობას არ მოაკლვებს, როცა დე-

დოფალი გახდება. მერე გადის ბრიგელასთან ერთად.

ტრუფალდინო
სასოწარკვეთილ
ხეხილში

გამოსვლა VI

ტრუფალდინო, ლეანდრო.

ლეანდრო სცენის ერთ მხარეს მოთქვამს, რომ მისი სატრფო კლარიჩე თავისი სილამაზის წყალობით აუცილებლად დედოფალი გახდება და ლეანდრო იმედგაცრუებული დარჩება.

ტრუფალდინო სცენის მეორე მხარეს ღრმად შეწუხებული აქებს და ადიდება სმერალდინას მშვენიერებას, მის ადამიანურ თვისებებს კი სასტიკად ლანძღავს. შიშობს, რომ მეფე თავის არჩევანს სმერალდინაზე შეაჩერებს და სასოწარკვეთილია ამ ამბით.

ლეანდრო ბრალს სდებს კლარიჩეს პირუმტკიცობაში. ყველაფრის მიზეზად ტარტალიას პატივმოყვარეობა მიაჩნია და დარწმუნებულია, რომ მამა ძალით გზავნის კლარიჩეს მეფის კაბინეტში.

ტრუფალდინო სცენის მეორე მხარეს თითქმის იმავეს ამბობს სმერალდინაზე, — ეს საქმე მისმა ძმამ, მაქსკალმა ბრიგელამ აიძულაო.

ორივენი ტირიან. ბოლოს ერთმანეთს შეამჩნევენ და ტირილის მიზეზს ეკითხებიან.

ლეანდრო ამტკიცებს, რომ არჩევანი კლარიჩეზე შეჩერდება.

ტრუფალდინო არ ეთანხმება, დედოფალი უმჯველად სმერალდინა გახდებაო.

ორივენი გაცხარებულები დაობენ, თავგამოდებით იცავენ თავ-თავიანთ აზრსა და გემოვნებას. სულ ავიწყებათ სიყვარულიცა და საფრთხეც.

ლეანდრო იმედს გამოთქვამს, რომ კლარიჩე იმ ორი ათას შვიდას ორმოცდარვა ქალივით დაწუნებული არ აღმოჩნდება, და გადის.

ტ რ უ თ ა ლ დ ი ნ ო აცხადებს, თუ მეფემ დააწუნა ს მ ე რ ა ლ დ ი ნ ა, მისი უარი საწყენად აღარ დამრჩებაო, (გადის).

გ ა მ ო ს ვ ლ ა VII

დეკორაცია იცვლება. დ ე რ ა მ ო ს ს ა-მეფო კაბინეტი.

უკანა პლანზე შემოსასვლელი კარია, რომლის აქეთ-იქით ნიშებში ორი ქანდაკებაა ჩადგმული. მარცხენა ქანდაკებას ასახიერებს ცოცხალი ადამიანი, იგი წელს-ქვევით ჩამალული უნდა იყოს და სახე თეთრად ჰქონდეს შეღებილი, რომ მაყურებელს ნამდვილი ქანდაკება ეგონოს. ეს როლი კომიკოსმა უნდა შეასრულოს და მომდევნო სცენები ისე უნდა გაითამაშოს, როგორც სათანადო ადგილას იქნება მითითებული. ეს ქანდაკება ერთი იმ საიდუმლოთაგანია, ჯადოქარმა დურანდარტემ მეფე დერამოს რომ გაუმელა. კაბინეტის შუაგულში ბალიშები აწყვია, ფეხმორთხმით დასაჯლომი. დურამო მარტოა.

დ ე რ ა მ ო

მაშ ასე. უნდა დედოფალი ამოვიჩიო, როგორც აღვუთქვი წინაბედულ,

ფრთხილ ტარტალიას,

ჩემს პირველ მინისტრს.

(ქანდაკებას შეხედავს.)

დღესაც შენგან მოველი შევლას,

ო, დიდი მოგვის დურანდარტეს

მოძღვნილო კერპო!

ილიმებოდი, მაცდურ ქალთა პირმოთნე სიტყვებს

როცა ისმენდი და მიმხელდი

შენი ღიმილით

მათ გულისნადებს. გმადლობ, გმადლობ,

რომ დამიხსენი

უსიყვარულო ქორწინების მძიმე

უღლისგან.

ო, საიდუმლო მეგობარო,

მთელ სასახლეში

ჩემს მეტმა შენი არსებობა არავინ იცის.

დღესაც მიშველე მაგ ღიმილით,

ფარდა ახადე

აქ მომსვლელ ქალთა ცბიერებას და ორპირობას.

უმჯობესია, უშვილძიოდ რომ გადავიყო, უმემკვიდრეოდ დამრჩეს ტახტი და მსახურისა.

ვიდრე ცბიერი, ფლიდი ცოლის ხელში

ლაფში რომ გასვრის ჩემს სიყვარულს და ჩემს ღირსებას,

მტრად გამიხდება, მაძულებს, მის უოველ ნაბიჯს

ეჭვით ვუცქირა...

ტ ა რ ტ ა ლ ი ა ს ასული მოდის.

ვნახოთ, გულს მართლა გადამიხსნის? არა მგონია.

გამოცდილება მეუბნება, რომ ქვეყანაზე გულწრფელი ქალი არ არსებობს,

ყველა უაღბია.

გ ა მ ო ს ვ ლ ა VIII

დ ე რ ა მ ო, კ ლ ა რ ი ჩ ე, მ ც ვ ე ლ ე ბ ი, რომლებიც კ ლ ა რ ი ჩ ე ს მოუძღვებიან.

კ ლ ა რ ი ჩ ე შუა კარიდან შემოდის, მ ც ვ ე ლ ე ბ ი აქეთ-იქით გადგებიან და

კ ლ ა რ ი ჩ ე ს გზას უთმობენ. ისე განლაგდებიან, რომ მაყურებლისაგან ფარავენ ორივე ქანდაკებას.

დ ე რ ა მ ო ანიშნებს მ ც ვ ე ლ ე ბ ს. დატოვონ იქაურობა. მ ც ვ ე ლ ე ბ ი გადაიან და კარს

გაიხურავენ.

დ ე რ ა მ ო

მოდიოთ, კლარიჩე, აქ დაქვით და ნუ შეგაკრთობ

მეფის პირისპირ მარტო ყოფნა.

მშვიდად იყავით, დაუძაბავად, თავისუფლად მელაპარაკეთ.

ღიახ, კლარიჩე, თქვენ ისეთი მამის შვილი ხართ,

ყველგან თამამად შეგესვლებაო, წელგამართულად.

კ ლ ა რ ი ჩ ე

(მწუხარედ.)

გმადლობთ, კეთილი სიტყვისათვის, ჩემო ხელმწიფე.

დავჯდები, რაკი ასე გნებავთ.

(ჯდება.)

დერამო

ცხადია, ციოთ, რაზეც გიბარებთ.

უნდა ქალი ამოვიჩიო,
მეუღლე ჩემთვის, დედოფალი
სახელმწიფოსთვის.
გარწმუნებთ, თქვენზე უკეთესის პოვნა
ძნელია.

აღბათ, არავის, ტარტალიას ასულზე
უფრო
არ დაშვენდება დედოფლობა, მაგრამ
ჭერ მინდა
ერთ შეკითხვაზე მიპასუხოთ, ოღონდ
გულწრფელად:
გამოტყდით, ჩემთან ქორწინება მართლა
გწადიათ?

კლარიჩე

მთელ ქვეყანაზე ვინ იქნება, რომელი
ქალი,
არ ესწრაფოდეს უზენაეს ამ ქორწინებას
სიბრძნით, სიკეთით, სიამაყით
განთქმულ მეფესთან,
ვინც ნიშნულია ყოველივე მაღლის და
სრულის.

დერამო

(კლარიჩესაგან შეუმჩნევლად გა-
ხედავს ქანდაკებას, რომელსაც სახეზე
არაფერი ეხატება.)

ბუნდოვანია ეგ სიტყვები, ზოგადად
მსჯელობთ,
მე კი, კლარიჩე, მსურს გავიგო, რას
ფიქრობთ თავად.
ჰო, რა თქმა უნდა, ბევრზე ბევრი ქალი
ისურვებს
ცოლად გამოწყვეს, მაგრამ იქნებ იმ
ქალთა შორის
თქვენ არ ითვლებით, — აი, რისი
შეტყობა მინდა.

კლარიჩე

(განზე.)

ო, როგორ მტანჯავს!

(ხმამალლა.)

რატომ ფიქრობთ, ჩემო ხელმწიფევ,
რომ ამდენ ქალში ერთადერთი მე ვარ
უგნური

და არად მიღირს საყუთარი ბედნიერება.

დერამო

(გახედავს ქანდაკებას, რომელსაც სახეზე
ისე უძრავია. ხმამალლა)

თქვენი პასუხი ისევ ისე ნართაულია.
ვერც ახლა ჩავხვდით. თქვით პირდაპირ
და გასაგებად:
ჩემი მეუღლე რომ შეიქნეთ, გინდათ თუ
არა?

კლარიჩე

(განზე.)

ოხ, მამაჩემო, მამაჩემო, რა დღეში
მაგლებს
(ხმამალლა.)
ღიას, ხელმწიფევ, ვერ დავშალავ, ძალიან
მინდა.

დერამო

(გახედავს ქანდაკებას, რომელიც ერთს
გააღიმიებს და მეტე ისევ ისე უძრავი
(ხდება.)

არა, კლარიჩე, ამას მხოლოდ იმიტომ
ამბობთ,
არ გინდათ წყენა მომაყენოთ, გული
მატკინოთ.
არ ვიცი, იქნებ გეშინიათ კიდევ რისიმე,
მაგრამ ის ვიცი, რომ სიმართლეს არ
მეუბნებით.

რა მიზეზია? თქვით, გამოტყდით. იქნებ
სხვა გიყვართ?

კლარიჩე

(განზე.)

ო, გულხენეშო მამაჩემო, უნდა ვიცო, რომ
რომ შენგან სიკვდილს გადავურჩე მე
უბედური.

(ხმამალლა.)

ჩემო ხელმწიფევ. თქვენ მიყვარხართ,
მეტი არავინ.
მშვენივრად ვიცი, თქვენი ხელის ღირსი
არა ვარ.
თუ სხვაგვარ ფიქრობთ, ჩანს, ბედნიერ
ვარსკვლავზე გავჩნდი,
რადგან თქვენს გარდა სხვა მეუღლე არ
მინატრია,
სხვა შეყვარებულს არ ჰქონია გულში
აღგილი.

დ ე რ ა მ ო

(შეხედავს ქანდაკებას, რომელიც კიდევ უფრო მეტად იცინის, მერე ისევ ისე უძრავი ხდება.)

კარგი, კლარიჩე, ყველაფერი გასაგებია. აღარ გაკავებთ. შეგიძლიათ უკვე

წახვიდეთ.

პასუხს არ გეტყვით, არც საწყენს და არც გასახარელს,

ჭერ უნდა სხვებსაც მოვუსმინო. მერე ვიფიქრებ,

რა გადავწყვიტო.

კ ლ ა რ ი ჩ ე

(ადგება და მდაბლად ისრება. განზე.)

ო, ნეტავი უარი მითხრას, რომ აღარავინ ლენადროსთან არ

განმაშოროს.

შემოდინ მცველები და ისევ ეფარებიან ორთვე ქანდაკებას. კლარიჩე გადის. მცველები მიაცილებენ.

გ ა მ ო ს ვ ლ ა IX

დ ე რ ა მ ო მ არ ტ ო.

დ ე რ ა მ ო

ისეთი ქალი შემხვედროდა, არ თვალთმაქცობდეს, ჩემს გაოცებას ხომ საზღვარი არ/

ექნებოდა.

(მიმართავს ქანდაკებას.)

ო, ქანდაკებავ, გმადლობ, გმადლობ.

გული შიშისგან

მეკუმშებოდა, გაულიმარს როცა

გხედავდი,

ასე მეგონა, ჯადოსნური ძალა დაკარგე.

დ ე რ ა მ ო, ს მ ე რ ა ლ დ ი ნ ა,

მ ც ვ ე ლ ე ბ ი.

მცველები ისევ ისე შემოდინ და გადინ, როგორც წინა გამოსვლებში. სმერალდინა ახლოს მოდის და თან კარიკატურულ რვეერანსებსა და ექსტებს აკეთებს.

დ ე რ ა მ ო

ვინ ხართ? დაჭმით.

(განზე.)

თუ არ ვცდები, ჩემი ფარეშის და უნდა იყოს.

ს მ ე რ ა ლ დ ი ნ ა

(ჭდება.)

მე, ბატონო, ბრიგელს და ვარ. ლომბარდიიდან მოდის ჩვენი განთქმული გვარი.

მერე თანდათან გავლარობდით, დაღმა დავეშვით...

მაგრამ ვერ აქრობს სიღარიბე მშვენიერებას.

დ ე რ ა მ ო

(შეხედავს ქანდაკებას, რომელიც იცინის.) სწორს ამბობთ. მაგრამ, სინიორა, ჭერებს მითხარით:

თქვენ მე გიუვარვართ?

ს მ ე რ ა ლ დ ი ნ ა

(ხამალლა ამოიხრბებს.)

ახ, ახ, გულქვა, ახ, ახ, ტირანი! დაპურობილი გაქვთ ჩემი გული...

სამარადისოდ.

დ ე რ ა მ ო

(შეხედავს ქანდაკებას, რომელიც იცინის.) მაშინ ამაზე მიპასუხეთ: ვთქვათ,

დავექორწინდით

და ცოტა ხანში მივიცვალე. ქვრივად დაგტოვეთ,

რას იზამთ, მიგლოვთ?

ს მ ე რ ა ლ დ ი ნ ა

გულქვა, გულქვა! რა მითხრა, ღმერთო! უწყალო ჭიჭი თუ არა ხართ, კაცის გული გაქვთ,

კვლავ აღარ მითხრათ ამნაირ!

საშინელება.

ძარღვებში სისხლი მეყინება... ვაი,

მიშველეთ,

მიშველეთ, ვაი, ცუდადა ვარ...

(ვითომ გულმუდონებული დაცემა.)

დ ე რ ა მ ო

(გახედავს ქანდაკებას, რომელმაც საცილს უმატა.)

მძიმე საქმეა.

მსახურებს ვიხმობ. გაიტანონ ეს თვალწარმატაცი ლომბარდიელი,

(ამის გაგონებაზე სმერალდინა მაშინვე გონს მოდის.)

სინიორა, გრძნობები მეტად

მოგჭარბებიათ. ქვრივი ხართ თუ
გასათხოვარი?
ს მ ე რ ა ლ დ ი ნ ა
განა ოდესმე გავბედავდი, ქვრივი რომ
ვიყო,
თქვენთვის საცოლედ ჩემი თავი
შემომძლია?
ხელმწიფე უნდა პირველობდეს. მე
ქალწული ვარ.
(მორცხვად იქნევს მარაო..)

დ ე რ ა მ ო
(შეხედავს ქანდაკებას, რომელიც
უცნაურად იღმიჭება.)
მოდა, კეთილი. ახლა წადით. არა,
ღმერთმანი, —
მრავალი ქალი შემოსულა ამ კაზინეტში,
მაგრამ არ მახსოვს, რომელიმეს ასე
გავერთე.
წადით, დამტოვეთ. პასუხს უფრო გვიან
შეიტყობთ.
დამტოვეთ მეთქი.

ს მ ე რ ა ლ დ ი ნ ა
(წამოდგება. მხიარულად.)
ო, სინიორ, თქვენ ჭერ არ იცით,
რა სიუვარულს და სიტკბობებს ვიმარხავ
მკერდქვეშ.
მაგრამ სიტყვებით არ ითქმის და
ქორწილის დღისთვის
ვინახავ. როგორ მუვარებიხართ, მაშინ
მიხვდებით.

(განზე.)
ვაშა! მოვხიბლეთ. გავიმარჯვე, დედოფალი
ვარ!
(ოხვრა-ოხვრითა და რვეერანსებით კა-
რისაკენ მიდის, თან უკან-უკან იყურება.)
შემოდიან მ ც ვ ე ლ ე ბ ი მის გასაყ-
ვანად და ორივე ქანდაკებას ეფარებიან.
ამ დროს ადამიანი-ქანდაკება უნდა შეი-
ცვალოს მსგავსი გარეგნობის ნამდვილი
ქანდაკებით. ს მ ე რ ა ლ დ ი ნ ა გადის.
მ ც ვ ე ლ ე ბ ი უკან მიჰყვებიან.

გ ა მ ო ს ვ ლ ა XI
დ ე რ ა მ ო მ ა რ ტ ლ .
დ ე რ ა მ ო
ო, საოცარო ქანდაკებავ, რა გეძალად
სიხარულს
მანიჭებს შენი გაღივება! ქმრებო, მამებო,
შეუვარებულნო, მართლაც კარგი რამ
იქნებოდა,
თითო ასეთი ქანდაკება ქველას
გქონოდათ,
გაგეგოთ ცოლთა, ასულთა თუ
შეუვარებულთა
გულის ნადები.. თუმცა არა.. უარესია...
მე, საშინელი საქმეები დატრიალდება.
ის კი ნამდვილად ჩინებული რამ
იქნებოდა,
მამაკაცების ხვაშიადსაც ისე ამხელდეთ
როგორც მიმუღვენებ ქალებისას. ხომ
დაგვიხსნიდით
ფლიდ მსახურთაგან, მოლაღატე
მეგობართაგან,
კარისკაცთაგან, შეთქმულუბას რომ
გვიშალდებენ.

(კარისკენ გაიხედავს.)
ანჯელა მოდის. თუ თვალთმაქცი
აღმოჩნდა ესეც,
ვფიცავ, ძალიან მეწყინება.. ღმერთო,
ნეტავი..
რა იქნებოდა.. მე ხომ იგი.. ფუჭი
ნატვრაა!
გამონაკლისი არ არსებობს. და მაინც..
იქნებ..
მაგრამ, ეჰ, ვიცი.. ქანდაკებავ, ნიშანი
მომეტ.

გ ა მ ო ს ვ ლ ა XII
დ ე რ ა მ ო , ა ნ ჯ ე ლ ა .
ა ნ ჯ ე ლ ა
აჰა, სინიორ, გამოვცხადდი, როგორც
მიბრძანეთ.
თუმც ვერ ვუწოდებ სამართლიანს მაგ
თქვენს ბრძანებას.
დ ე რ ა მ ო
დაჭეკით.
(განზე.)

რარიგ მომხიბლავად გაბედულია
(ანჭელას.)

მე არასოდეს უსამართლო არა
ვყოფილვარ.

ანჭელა
(ჭღება.)

ჰო, რა თქმა უნდა, მეფე ხართ და ვინ
გაგიბედავთ,
რომ პირში გითხრათ, უსამართლო საქმე
ჰქმენითო.
არ შეიძლება ასეთი რამ ოდესმე
გქადრონ.

დერამო

თქვენი სიტყვები ამტკიცებენ, რომ
შეიძლება.
მათ, როგორც ვხედავ, არ აკლიათ
გაბედულება.
არადა, მინც შეუძლებლად თუ
მიგაჩნიათ,
მე თვითონ გაძლევეთ მაგ უფლებას.
თქვით ყველაფერი,
რისი თქმაც გინდათ. არ მივიღებ
შეურაცხყოფად.

ანჭელა
(განზე.)

რა სასტიკია თან მამხნევეებს, თან მახეს
მიგებებს.

ვკი, საბრალო ჩემო გულო!
(ხმამალლა.)

ნუთუ გგონიათ,
სამართლიანი საქმე გახლავთ, ამდენ
საბრალო,
ბედშავ ქალიშვილს, არც გვაროვანს,
არც გამორჩეულს,
რომ აიძულებთ სადედოფლო შეჭიბრზე
მოსვლას,
უფორიაქებთ საცოდავებს გულს და
გონებას.

რომ მერე უკან გაისტუმროთ
თვალცრემლიანნი,

დამცირებულნი, მწუხარებით,
სირცხვილით სავსე.

თუმცა ისეთი ღირსებები მართლა არა
აქვთ,

რომ სადედოფლოდ მოიწონოთ.
(ამოიოხრებს.)

თქვენი უარი
გახაგებია. ვთქვათ, რითია სამართლიანი,
ჩემი სურვილის წინააღმდეგ რომ

მომიყვანეთ,
ყური არ უგდეთ მამაჩემის ხევწნა-
მულარას,
მაქციეთ თქვენი სილიადის თუ.

მომიტევით!
თქვენი მეფური ახირების შემთხვევით
მსხვერპლად.
დაფიქრებულხართ, რამდენ საწყალ,
ბედკრულ ქალიშვილს

შეურაცხყოფა მიაყენეთ? მეფევ დერამო,
ნუ გაიწყდებათ, რომ არსებობს კიდევ
მსაჯული,
მალალი ღმერთი, იგი თავის უამს
ელოდება,

რათა მოგკითხოთ ყველა ცოდვა. მე
მხოლოდ ჩემზე
არ ვლაპარაკობ, უარისთვის მზარ ვარ
სრულიად,

მე ვლაპარაკობ იმ საბრალო ქალთა
სახელით,
იქ რომ დგანან და დამცირების წუთებს
ელიან.

მომისხით მადლი, შეიბრალეთ. და,
ანჭელამ

უკანასკნელმა გამოცალღოს თქვენი უარის
მწარე ფილა. ხელმწიფეო, გთხოვთ,
მომიტევთო,

რომ ასე ჭიქურ და თამამად
გელაპარაკეთ,
მაგრამ თვითონვე მომანიჭეთ ამის
უფლება.

დერამო
(განზე)

თითქოს სიზმრად ვარ, დამებანგა ჰქვა
და გონება!

(ქანდაკებას შეხედავს)

ქანდაკებას კი ერთი ნაკეთი არ
შერბევია.

ნუთუ ანჭელა... არა, არა, ვერ
დავიჭერებ.

(ხმაშლლა)

ანჭელა, თქვენი ამნაირი გულახდილობა
არათუ მხოლოდ მიტევების, ქების

ღირსია.

მაგრამ სიმართლე რომ იცოდეთ, არ
გამიცხავდით.

ერთხელ — მას აქეთ რამდენიმე წელი
გავიდა—

ცოლის მოყვანა გადავწყვიტე, იმელი
მქონდა,

ვნახვილი ვინმეს, ვინც გულწრფელად
შემიყვარებდა

და სიკვდილამდე მასთან ყოფნით
გავინარებდი.

მაგრამ ვერ ვნახე. ჰოდა, რაკი მემკვიდრე
არ მყავს,

კვლავ მაიძულეს, ბედი ვცაღო. თუმცა
მგონია,

რომ ამჭერადაც უველაფერი ფუჭად
ჩაივლის.

ანჭელა

მაგრამ, სინიორ, რა საბუთით გსურთ
დაგიჭეროთ,

რომ ამდენ ქალში გულმართალი არვინ
ერია.

დერამო

საბუთი ხელთ მაქვს. ვერ გიჩვენებთ,
მაგრამ მერწმუნეთ, რომ ეს ასეა.

(ნაზად)

თქვენ... რას იტყვით... თქვენ თუ
გიყვარვართ?

ანჭელა

(ამოიხიბებს)

ნეტავ ძალმიძდეს, არ მიყვარდეთ, მაშინ
უარი,

თქვენი უარი სასიკვდილოდ არ
გამგმირავდა.

რაც არის, არის. ჩემს განაჩენს მშვიდად
შევხვდები,

თუმცა თქვენ თვითონ არ გისურვებთ
ამგვარ სიმშვიდეს.

დერამო

(შეხედავს ქანდაკებას. განზე)

არ ილიმება, არ დასცინის... საოცარია,
ო, სული ჩემი სიხარულმა სრულად

მოიცვა.
ქრისტეშობა
საგლოზიონისა
ვირწმუნო.

სინამდვილეა? სიმართლეა?

(ალტაცებულო)

თქვით, სამუდამოდ გეყვარებით? კუბოს
კარამდე?

ანჭელა

ღიახ, სიყვარულს თუკი ძალუძს
მყოფადს გადასწვდეს.

მაგრამ, მეფეო, მაგ შეკითხვის
სიტკბო-სიმწარეს

ნულარ მაგემბთ. სიყვარული... ელდა...
იმელი...

ო, მეტი აღარ შემიძლია...

დერამო

(ქანდაკებას შეხედავს)

არც შერხეულა.
ამდენ ქალს შორის წრფელი მხოლოდ
ვენეციელი ქალი გამოდგა?

(ისევ ქანდაკებას უყურებს)

ღმერთო, ნუთუ სიყვარულისგან
ისე დავბრმავდი, ვეღარ ვარჩევ

ტყუილს და მართალს?

(აღელვებით)

მითხარით, იქნებ არ მოგწონვართ, იქნებ
სხვა გიყვართ.

გთხოვთ, შემიბრალოთ, გთხოვთ
სიმართლე მითხრათ, ანჭელა,

ვიღრე ხალხისთვის ჭერ დედოფლად არ
გამიცვნიხართ.

ძალა წამერთვა... მე... ანჭელა... მე
თქვენ მიყვარხართ,

ისე მიყვარხართ, რომ გავიგო,
მეთვალთმაქცებით,

სიმწარისგან გული გამისკდება.

ანჭელა

(წამოდგება და მუხლებში ჩაუვარდება)
გემუღარებით,

ნულარ ახანებთ, დროზე მომკლას
თქვენმა უარმა.

გთხოვთ, გთხოვთ, დერამო, გთხოვთ,
მაკმაროთ შეურაცხყოფა

ასე სასტიკად წუ დაძვინებთ. რა სახელს
შეგძენთ
ამ ალაღმართალ და საბრალო ქალთა
წვალება.
ვიცი, არა ვარ თქვენი ღირსი, მაგრამ
როდემდე
უნდა ვიტანჯო. ახ, ღერამო, არ ძალმიძს
მეტი...
გული მომეწყლა, გამებზარა... გვეღრით,
ღერამო,
წულარ მამცირობთ.

ღერამო

(გულაჩუყებულაია. ისევ შეხედავს ქანდა-
კებას და ზეზე წამოდგება.)
ო, ძვირფასო, უძვირფასესო!
ქალურ სიწირფელეს რამოდენა ძალა
ჰქონია
გთხოვთ, აღეკით და წულარ სტირით.
ღვთის პირისაგან
გადავარდნილი უნდა ვიყო, თქვენ რომ
უარგყოთ.
შეი, მცველებო, მინისტრებო,
კარისკაცებო!
მთელმა სამეფომ იზეიმოს! ვნახე სახედო,
სამუდამოდ რომ ვეყვარები, კუბოს
კარამდე.

(შემოდინ მცველები.)

ანჯელა

ღერამო, ამას რად სჩადიხართ, რად
მასამარებთ?
ვიცოდო. უარს მივიღებდი, მაგრამ თან
ხალხსაც
თუ შემიპირდით, არ მეგონა. რად
გპირდებოდით
ეგ სისასტიკე? ხომ ვთქვი თვითონ, რომ
თქვენი ღირსი არ ვარ.

ღერამო

ო, ჩემო მშვენიერო ვენეციელო,
სწორედ ღირსი ხართ, რომ ხელმწიფის
მეუღლედ გერქვათ.
თქვენ ჭეშმარიტი სიყვარულის ხართ
მაგალითი,
თქვენით გაქარწყულდა ყველა ჭიორი,
რასაც მოცლილი,

სულელი ხალხი ვენეციელ ქალებზე
მათ თავაშვებულ ბუნებაზე. ო,
აღრიატიკის მარგალიტო, ცილხ, ცილხ
გწამებენ.
აბა, შემოდით, მინისტრებო, საცოლედ
უკვი
ამოვირჩიე, ანჯელაა ჩემი რჩეული.

გამოსვლა XIII

ივინივე, ტარტალია და
პანტალონე

პანტალონე

ჩემი ქალიშვილი, თქვენო

უდიდებულესობავ!

ღერამო

ღიან, ყველაზე ბედნიერო მამათა შორის,
განათუ მეფის სიმამრობით, ამას არ
ვამბობ,
ხართ ბედნიერი, რომ ასეთი შვილის
მამა ხართ,
ხოლო დღეიდან მეც საკუთარ შვილად
მიგულისთ.

ტარტალია

(განზე.)

ო, რა საშინელი წამია! დავიღუპე,
დავიღუპე! მე ანჯელა დავკარგე, ჩემმე
ქალიშვილმა კი დედოფლობა.

პანტალონე

ახ, თქვენო უდიდებულესობავ, განა
ის არ კმაროდა, უოველგვარი დამსახუ-
რების გარეშე წყალობით რომ აგვაგ-
სეთ, ახლა კი გნებავთ, ასე აღამაღლოთ
ქაზად სამედიცინო საყდრ

სეფედ

ფყნდრე დენაფთაე ვმშააფყრე ნე

აამაფენა

ფენ ნეყ 'აამაფენე ფა აფყნდრე ნე

'ფენდნდრე

ნე ფფფფ ნეაფენაფსფე ნეაფენენენე ანეყ

'ფენდნდრე

ნეფენდნდრეფენეფენეფენეფენეფენეფენეფენე

ენენენეფენეფენეფენეფენეფენეფენეფენე

ტ ა რ ტ ა ლ ი ა
(თავს მოიმიხიარულეს.)

ვაშა, ვაშა.. თქვენო უღიდებულესობავ, რომ იცოდეთ, როგორ მიხარია. უკეთესი არჩევანი შეუძლებელი იყო. ანჭელა, მომილოცავს. პანტალონე, აღარც კი ვიცი, როგორ გამოვხატო ჩემი სიხარული. (განზე.) ცოფი მერევა. ო, სიკვდილი, ო, ჭოჭოხეთი, შური, შური უნდა ვიძიო!

პ ა ნ ტ ა ლ ო ნ ე

შვილო, ნურასოდეს დაივიწყებ შენს წარმოშობას და ნუ გაამყდები. ყოველ წამს ზენას მადლი შესწირე, რომ ეს ბედნიერება მოგანიჭა, რომელსაც ხშირად ბევრი დაუმსახურებელი უბედურებაც მოაქვს ხოლმე. ახლა კი კმარა. ჩვენი ხელმწიფე ალბათ ნებას დამრთავს, რომ მერე ერთი-ორი საათი ცალკეც გელაპარაკო, რომ შენი მოხუცი მამისაგან ცოტაოდენი რჩევა-დარიგება მიიღო. მაგრამ ეს ღღევანდელი საქმე ისე შეუძლებელი მგონია..

დ ე რ ა მ ო

ნუ ეჭვობთ. აი, ჩემი ხელი. და თუ ანჭელაც თანახმა არის, იგი უკვე დედოფალია.

ანჭელა

ხელმწიფევ, აჰა, ჩემი ხელიც და მასთან ერთად სამარადისო სიყვარული და ერთგულება.

ტ ა რ ტ ა ლ ი ა

(განზე.)

ბრაზით ვიხრჩობი. (ხმამალლა.) მაგრამ, უსაყვარლესო ხელმწიფევ, მაინც როგორ მოხდა, რომ ამდენი დრო ფუჭად დაკარგეთ და ბოლოს, ორი ათას შვიდას ორმოცდარვა ქალის შემდეგ ეს ვენეციელი ამოირჩიეთ!

დ ე რ ა მ ო

ბეტყვით, დამალვა აღარ უნდა. ხუთი წელია რაც ბრძენთაბრძენმა ღურანდარტემ მალულ გადმოგვცა

ძღვნად ორი დიდი საიდუმლო. ერთი
მათგანი
ქრქენულში
განხორცილდა

თქვენს წინაშე.

(უთითებს ქანდაკებაზე.)

მეორეს კი გულში ვიმარხავ. ამ ქანდაკებას თვისება აქვს

გასაკვირველი:

ქალის ტყუილზე სიცილს იწყებს. აქ შემოსული სუყველა ქალი ცრუ გამოდგა, ანჭელას გარდა.

ჰოდა, მეც იგი ავირჩიე.

(ანჭელა განცვიფრებულია.)

პ ა ნ ტ ა ლ ო ნ ე

საოცრება ყოფილა!

ტ ა რ ტ ა ლ ი ა

(ბრაზით.)

მაშ, ამ ქანდაკებამ დასცინა ჩემს კლარიჩეს? მაშ, ჩემი ქალიშვილი ცრუ და თვალთმაქცი გამოდგა? თქვენის ნებართვით, ახლავე წავალ და ყელს გამოვჭრი.

დ ე რ ა მ ო

კარგი, დამშვიდდით.

სხვა ჰყვარებია კლარიჩეს და თვითონაც გრძნობდა,

არ ეკუთვნოდა დედოფლობა. ჩემო

ანჭელა,

უმინკო მტრედო, მიყვარხარ და აღარ მწადია,

რომ ამ ეშმაკის მანქანებით კვლავაც და კვლავაც

ვამოწმო თქვენი სიყვარული და ერთგულება.

ნიშნად იმისა, რომ ვენდობი თქვენს სათნოებას,

ამ ჭოჭოხეთურ ქანდაკებას თქვენს თვალწინ ვამსხვრევ.

(დამნას იშვივლებს.)

რომ არასოდეს, არასოდეს მაცოტუნოს ეჭვმა!

(ამსხვრევს ქანდაკებას.)

იყოს ეს საქმე გაყვეთილი თქვენთვის ყველასთვის,

რომ თქვენც მოუღოთ ბოლო ეპევებს და უნდობლობას, რაც ერთგულ ცოლებს უსამართლო

ტყვილს აყენებს და ძალზე ხშირად მიზეზია დანაშაულის. ყველგან ზეიმი გამოცხადდეს. თქვენც, ტარტალია, გადაიყარეთ წყენა თქვენი ასულის გამო. ხომ ხართ ცოტათი კმაყოფილი, რომ

თქვენი რჩევა უკვე შესრულდა. ყველამ ერთად ვიმზიაროლოთ. ვნიშნავ დღეისთვის ნადირობას. ჭერ კი საყდარი გვიცდის, ანჭელა. ანჭელა

წამიძებით, ჩემო ხელმწიფეც, უკან მოგყვებით სიყვარულით და სასობით.

პ ა ნ ტ ა ლ ო ნ ე

სინდისს ვფიცავ, თავი სიზმარში მგონია. ახლავე წავალ და ჩემს ძმას ბილდოს წერილს გავუგზავნი ვენეციაში, ამ ამბავს მივახარებ. თორემ მერე გაზეთში გამოქვეყნდება და წერილს გაზეთმა არ ჩაასწროს. (გადის.)

ტ ა რ ტ ა ლ ი ა

ქალიშვილი დამიწუნეს. ჩემი ანჭელა, ჩემი ანჭელა კი დავკარგე. გული ბოღმით მისკდება, ეჭვიანობით, შურით. პატივმოყვარეობით, ბოღმითა და ბაღღამით. ჩემი ღირსებების კაცს ეს საქმე რატომ უნდა მოსვლოდა. მთელი სხეული მეკრუნჩხება, დამალვაც ვეღარ მომიხერხებია! უნდა როგორმე თავს მოვერიო. არადა, ასეთ გუნებაზე რა შენადირება და მელაღობება! ჭირმა წაიღოს ჩემი ქალიშვილიც, პანტალონც, მეფეცა და ის წყეული ქანდაკებაც! უნდა ასი თვალი და ასი ყური გამოვიხსნა, დრო ვიხელთო და სასტიკად ვიძიო შური. ეს უნდა იყოს ერთ-ერთი ყველაზე საშინელი შურისძიება, როგორც კი ოდესმე თეატრში უჩვენებიათ. ჩემი შთამომავლები, ამბად რომ მოიხმენენ, ისე უნდა

შეძრწუნდნენ, იატაკზე პირდაპირ უკანალით მოადინონ ზღართან. ფარდა. ეროვნული თეატრი

მ ე ო რ ე მ ო ქ მ ე დ ე ბ ა
სამეფო დარბაზი.

გ ა მ ო ს ვ ლ ა I

ტ ა რ ტ ა ლ ი ა, კ ლ ა რ ი ჩ ე.
ტ ა რ ტ ა ლ ი ა.

შე თავისმომპირელო, შე ქვებუღანავ, მთელი ჩემი ქონება შემოგწირე და შენ კიდევ დედოფალი ვერ გახდი. მაინც ჩაუკაყლე არა, ლეანდროს რომ ეკურკურებოდი? მეც დამლუბე და თავიც დაილუბე. ჭირსაც წაუღიხარ, ძაღლებსაც შეუტამიხარ!

კ ლ ა რ ი ჩ ე.

არა, ძვირფასო მამა, გეფიცებით, სიტყვა არ წამომცდენია. იმ ქანდაკებამ გაუმუღავნა ჩემი გულისნადები.

ტ ა რ ტ ა ლ ი ა

არ ვიცი მე ქანდაკება! არ ვიცი მე შენი გულისნადები! ვინ მოგცა ნება, ლეანდრო შეგყვარებოდა. შეყვარებული რომ არ ყოფილიყავი, იმ კერპსა თუ რაცა მქვია, ხომ აღარ მოგვრიდი სიცილს, შე გავფუჭებულო.

კ ლ ა რ ი ჩ ე

ლეანდროს სილამაზემ, მისმა თვალებმა, ჭკვიანურმა ლაპარაკმა დრო აღარ დამიტოვა, ნებართვა მეთხოვა, შემყვარებოდა თუ არა. ისე შემიყვარდა, მე თვითონაც არ შემიმჩნევია.

ტ ა რ ტ ა ლ ი ა

აბა, რა მოხდებოდა! მეტი გულისყური მიაპყარი მამაკაცების ხუნტარუსს, მათ ლამაზ-ლამაზ სიტყვებს და ხშირ-ხშირად იქნები ასე უნებართვოდ შეყვარებული, შე ჩერჩეტო!

კ ლ ა რ ი ჩ ე

ახლა საყვედურებით კი აღარ უნდა ამიკლოთ, მამაჩემო, ახლა, რაცა დერამომ ცოლი შეირთო, ნუგეში უნდა მცეთ.

ტ ა რ ტ ა ლ ი ა

რა ნუგეში უნდა გცე, შე ტუტუცო?

კლარიჩე

რა და ლეანდროს მიმართვით. რაც არ უნდა იყოს, სამეფო კარის კავალერია, დედოფლის ძმა და დაუწინაურებელს არ დატოვებენ.

ტარტალია

(განრისხებული)

მისმინე! (განზე.) მთავარია, ბოლშა დავმალე. შური რომ ვიძიო, თაჯი უნდა მოვისხვაფერო. (ნაძალადევი სინაზით.) მისმინე, ჩემო საყვარელო ასულო, ჩემს ნათქვამს ყურადღებას ნუ მიაქცევ, გამწარება მაღაპარაკებდა. დამაცადე, გადა-მიაროს ბრაზმა. მეც ხომ უნდა გამიგო. მერე ნუგეშსაც გცემ, ოღონდ ნუ ამაჩქარებ. (განზე.) უმალ ყელს გამოგჭრი.

კლარიჩე

ჰო, მამა, ნუგეში უნდა მცეთ.

ტარტალია

კარგი, კარგი. ახლა შენს ოთახში შედი და მეტს ნულარაფერს მეტყვი.

კლარიჩე

გემორჩილებით, მამა. ნება მიბოძეთ, ხელზე გემთხვიოთ.

ტარტალია

კარგი, კარგი, მემთხვიე, რაზეც გინდა იმაზე მემთხვიე. ახლა კი წადი, ცოტა ბრაზი დაეციბრო. (ძალით გაიყვანს.) უმალ თავს ასო-ასოდ ავიქნი. ახლა მეფე აღბათ ანჭელას ესაუბრება. მეშინია, არ გავსკდე. შუბლით კედელი არ გავანგრიო. რა ეჭვიანი ვყოფილვარ! რამოდენა სიძულვილი შემძლებია! მივალ, რამეს მოვიმიზეზებ და ხელს შევუშლი. ვეტყვი, ნადირობა იწყება მეოქი.

გამოსვლა II

ტარტალია, ლეანდრო.

ლეანდრო

სინიორ ტარტალია!

ტარტალია

რა გნებაეთ? სადაცაა სანადიროდ უნდა წავიდე. (განზე.) კიდევ ახალი უსიამოვნება.

ლეანდრო

რამეთუ, ჩემდა სასიხარულოდ, მე-ფემ ჩემი და აირჩია და თქვენი ასული კლარიჩე მშრალზე დარჩა. (განზე.) მისი ბედი გთხოვოთ, თუ რომ, უკაცრავად პასუხია, უღირსად არ მიგაჩნევართ.

ტარტალია

„რამეთუ, ჩემდა სასიხარულოდ, მე-ფემ ჩემი და აირჩია და თქვენი ასული კლარიჩე მშრალზე დარჩა“.. რა თავხედობაა! (განზე.) თუ შენ ორმაგად ხარ ბედნიერი, მე ორმაგად უბედური ვარ, გულს ორი ლახვარი მასვია, ძაღლიშვილო! (ხმამაღლა.) კარგი, კარგი, არ ვამბობ უარს თქვენთან დამოყვრებაზე. (განზე.) მეხი კი დაგაყარეთ შენც და მამაშენსაც! (ხმამაღლა.) ოღონდ ორი-სამი დღე უნდა მადროვოთ, სახელმწიფო საქმეებით ძალიან დაკავებული ვარ. (განზე.) მალე დაგანახებთ, რა სახელმწიფო საქმეებია, თუ ეშმაკმა ხელი მომიმართა.

ლეანდრო

ახ, ძვირფასო სინიორ ტარტალია, რაკი დღეს ასეთი სასიხარულო დღეა.. (მოისმას ბუკის ხმა და ძაღლების ყეფა.)

ტარტალია

უკვე ნიშანს იძლევიან, ნადირობა იწყება. მისი უდიდებულესობა აღბათ ცხენზე ამხედრებული მელოდება. თქვენც გაეშალეთ და წამოგვეყვიოთ. აბა, მიდით.

ლეანდრო

მართალი ბრძანდებით. მივდივარ. სად იქნება ნადირობა?

ტარტალია

აქვე, ქალაქგარეთ, რონჩისლაპის ტყეში. (განზე.) ღმერთმა ქნას, დიდი ნადირი მომენადავლებინოს. (გადის.)

ლეანდრო

ტარტალია გუნებაზე ვერ არის. უკმეხად მელაპარაკა, მაგრამ კლარიჩეს მა-

სინიორსაჲ იყნამყენიყენი დინიყ დე აყ

გამოსვლა III

ტ რ უ ფ ა ლ დ ი ნ ო, ს მ ე რ ა ლ დ ი ნ ა.

ტ რ უ ფ ა ლ დ ი ნ ო შემორბის, უკან ს მ ე რ ა ლ დ ი ნ ა მოსდევს. ს მ ე რ ა ლ დ ი ნ ა ს შერაგება უნდა, რაკილა დედოფალი ვერ გახდა. ტ რ უ ფ ა ლ დ ი ნ ო არ ურიგდება, საყვედურობს, ჩემი სურვილის საწინააღმდეგოდ რატომ მოიქეციო. არ სურს დაწუნებულის შერთვა, განსაკუთრებით მას შემდეგ, რაც ქანდაკებამ გამოააშკარავა მისი ყველა ნაკლი, სასიყვარულო თავგადასავლები, დაფარული ცთომილებები და მანკიერებები, ჩასმული კბილები, მუწუკები და სხვა.

ს მ ე რ ა ლ დ ი ნ ა ეუბნება, ქანდაკებამ იმიტომ გაიცინა, შენზე შეყვარებული რომ ვარო. თავს იმართლებს, ბრიგელამ ძალით გამოშვაო. განაზებები და ოხვრები.

ტ რ უ ფ ა ლ დ ი ნ ო მავრად დგას და ისევ უარზეა.

წვრილ-წვრილი ეშმაკობებისა და შეხლა-შემოხლის შემდეგ, რასაც მონაწილენი თავიანთი შეხედულებისამებრ გაითამაშებენ, ტ რ უ ფ ა ლ დ ი ნ ო ჩიტების საჭურად წასვლას აპირებს.

ს მ ე რ ა ლ დ ი ნ ა ეხვეწება, მეც თან წამოყვანო.

ტ რ უ ფ ა ლ დ ი ნ ო უარს ეუბნება.

გამოსვლა IV

სცენა წარმოადგენს რონჩისლაპის ტყეს. ფართო ხედი. მთაგორიანი ადგილი, ჩანჩქირები, რომლებიც მდინარეს ქმნიან. მიმოყრილია ქვები, მათზე ჩამოჯდომაც შეიძლება. შემოდის ჩიგოლოტი, ხელში თუთიყუში ჰყავს.

ჩიგოლოტი

ეს არის რონჩისლაპის ტყე, ო, დურანდარტე, ჩემო პატრონო?

თუთიყუში.

ღიახ, ჩიგოლოტი, აქ უნდა გამიშვა.

ჩიგოლოტი

მშვიდობით ბრძანდებოდეთ, დურანდარტე. წადით და აღასრულეთ თქვენს უდიდესი სასწაულები იმის საკეთილდღე-

ოდ, ვინც ამას იმსახურებს, მე კი აღაშენებ მინად ქცეულს ყაფუზუნას ფუნდუსში დაგლოდებით, სადაც ერთად შენსვამა პათივსაცემი და დიდებული ხალხის განმართლად და მხიარულად ყოფნის სადღეგრძელოს. (გაუშვებს თუთიყუშს, რომელიც ტყეში გაფრინდება, თვითონ კი გადის.)

გამოსვლა V

შემოდის დერამო, მხარზე მუშუკტი ჰკიდია. ტარტალიას მუშუკტი ხელში უკავია.

დერამო

(ტყეს გაპყურებს.)

ის ადგილია, მე რომელზეც გელაპარაკეთ. (მიტრიალდება და ტარტალიასაგან ზურგით დგება.) ტარტალია მუშუკტს ზურგში დაუმინებს და სროლას დააპირებს. დერამო მიტრიალდება. ტარტალია სასწრაფოდ დაუშვებს მუშუკტს და წელანდელ პოხას იღებს. ეს ამბავი რამდენჯერმე განმეორდება. დერამო ვერ ამჩნევს თავსა მანისტრის ვერაგულ განზრახვას.

ტარტალია

ღიახ, მართალი ბრძანდებით, თქვენო უდიდებულესობავ, მართლაც რომ მშვენიერი ადგილია.

დერამო

ამ ტყე-ქალღებში ალბათ ბევრი ნადირი იცის.

(შეტრიალდება და ზურგით დგება. ტარტალია უმიზნებს. დერამო ისევ შემობრუნდება.)

ჰოდა, გავიდეთ, ნადირობით გული ვიჭერო.

ტარტალია

რა თქმა უნდა. (განზე.) ხელი მიკანკალებს. თუ როგორმე მოვახერხებ... აქ სულ მარტონი ვართ. მდინარეში გადავავდებ.

დერამო

აქ, ამ ადგილას, მანსოვს, ერთხელ ირემი მოვკალ.

ტ ა რ ტ ა ლ ი ა

რასაკვირველია, რასაკვირველია. მეც მაგონდება. (განზე.) ჭარისკაცები მზადა მყავს. სასწრაფოდ გავიტაცებ ანჭელას და ქალაქისაკენ გავაქანებ. მაგრამ ეს ოხერი გული როგორ მიცემს!

დ ე რ ა მ ო

მონადირენი სად არიან, რატომ დაგეტოვებს?

ტ ა რ ტ ა ლ ი ა

(გაცხარებით.)

შორს არიან აქედან. (განზე.) დასწყევლოს გამჩენმა! კიდევ ერთი წუთი რომ ეცლიათ...

დ ე რ ა მ ო

რაო, ძვირფასო ტარტალია, რამ

დაგაღონათ?

მოკუფრული ხართ, გულზე რაღაც

ნაღველი გაწევთ.

მეც სევდა მიპურობს, თქვენ რომ ასე

ჯავრიანს გხედავთ.

მე რომ მიჰიარდა, თქვენ უოველთვის

მხარში მეღექვით.

ნუ დამიმალავთ, თქვით, რითი ხართ

უქმაყოფილო.

თქვენთვის ყველაფერს გავაკეთებ.

მოდიოთ, ჩამოვსხდეთ

და მეგობრულად ვისაუბროთ. ბრძანეთ,

რა გიჭირთ.

ტ ა რ ტ ა ლ ი ა

(განზე.)

ახლა კი მორჩა. სხვა შემთხვევას უნდა დაველოდო. ასეთი ლაჩარი არასოდეს ვყოფილვარ. (ხმამალლა.) ვერ მიგხვდით, თქვენო უდიდებულესობავ.

დ ე რ ა მ ო

ნუ გადაფიცავთ, კარგად ვხედავ, რაღაც გაწუხებთ.

აქ დაჭექით და გულახდილად თქვით

ყველაფერი.

ნუ დამიმალავთ, მე ხომ თქვენ

მეგობარი ვარ

და თქვენ თვითონაც კარგად იცით,

როგორ მიყვარხართ.

ტ ა რ ტ ა ლ ი ა

(ჯდება. განზე.)

ტყუილ-მართალი ერთმანეთს ეყუთნენ აუურიო, რომ ეჭვი არაფერზე არაა (ხმამალლა.) სინიორ, ვერ დაგამალავთ, ერთი სიყვარული და ერთი წუნა მოსვენებას არ მაძლევს.

დ ე რ ა მ ო

ჩემო ერთგულო თანამდგომო, თქვით,

რა გეწყენათ,

ან შურს ვიძიებთ, ან აღმოვფხვრით მაგ წყენის მიზეზს.

ტ ა რ ტ ა ლ ი ა

ოცდაათი წელიწადია, რაც ამ ტახტს ერთგულად ვემსახურები. თავად მოგესტენებათ, რამდენი სასარგებლო რჩევა მომიცია თქვენთვის, როგორც ომის, ისე მშვიდობიანობის დროს. რამდენჯერ გამისწორებია თვალი სიკვდილისათვის სისხლისმღვრელ ბრძოლებში, რომლებიც თქვენგან დაწუნებული პრინციპების გამო გამართულა. არც საკუთარი სისხლი დამიწოგავს და არც საკუთარი სიცოცხლე. უოველთვის გამარჯვებული ვბრუნდებოდი, მაგრამ ტანზე უამრავი ნაიარევი მარჩია, რაც ნათლად მეტყველებს თუ როგორი თავგამოდებით ვიცავდი თქვენს სახელსა და ღირსებას, რა თქმა უნდა, ჭილდო ბევრად აღემატებოდა გაწეულ ღვაწლს, მაგრამ მიჭობდა იქ სადმე სიკვდილს გადავყროდი, ვიდრე ასე შეურაცხყოფილიყო ჩემი გრძნობა თქვენდამი, დიახ, თქვენდამი, ვინც საკუთარი თავივით მიყვარს.

დ ე რ ა მ ო

მე გაწყენინეთ? მაინც რითი? ბარემ მითხარით,

ღროზე მითხარით, ტარტალია, ჩემო ძვირფასო.

ტ ა რ ტ ა ლ ი ა

რითი? მომიტყევთ, თუ ღმერთი გწამთ, მომიტყევთ. მხოლოდ იმის გამო ვარ შეწუხებული, რომ მიყვარხართ, და ვტირი, როგორც პატარა ბიჭი, გოგოზე რომ ეჭვიანობს. (ტირის.)

დერამო

ქარგად ვერ მივხვდი, ტარტალია, თქვით გასაგებად.

ტარტალია

უკვე ხუთი წელია, რაც დურანდარტეს საიდუმლოებათა მფლობელი ვახდით. მთელი ჩემი დამსახურების მიუხედავად, ჩემთვის არ გაგინდვიათ ისინი და ამაში, რასაკვირველია, ცამდე მართალი იყავით. მაგრამ სხვა თუ არაფერი, ის ხომ მაინც შეგეძლოთ, გამოგეჩინათ მეტი გულისხმიერება, ჩემი ქალიშვილი იმ თქვენი ქადოსნური ქანდაკების დასაკვირვებელი არ გაგებდათ და სირცხვილისაგან გეხსენით. მე არც სახელი მინდა და არც დიდება, მე მინდა სიყვარული. თქვენი გულგრილობა ჩემდამი და იმ წყეული კერპის სიცილი გონებიდან არ ამომდის. ვხედავ, რომ თქვენი სრული გულახდილობის ღირსად არ მიგაჩნევართ და რომ ისე არ გიყვარვართ, როგორი სიყვარულის იმედიც უნდა მქონოდა. არადა, თქვენც იცით ჩემი მგრძობიარე გულის ამბავი, სულ ცრემლებად დავიღვრები. (ტირის.)

დერამო

არ ვარ მართალი, ტარტალია, ვგრძნობ დანაშაულს, თქვენ ხომ ასეთი თავდადებით მემსახურებით. სწორია, უნდა გამეზიხლა თქვენთვის ყოველი, კლარიჩესთვისაც ამეცდინა მძიმე გამოცდა. რათა ეს ჩემი უნებლიე დანაშაული გამოვისყიდო, დაგიმტკიცოთ, რომ მეგობრებში ყველაზე მეტად თქვენ მიყვარხართ, ყველაფერს გეტყვით უსაშინელეს და უდიდეს საიდუმლოზე, დურანდარტემ რომ გამგზავრების წინ გამიმუდავნა. (უბოდან პატარა ქალაღს ამოიღებს.) ჯოჯოხეთური შელოცვაა. თუ მას წარმოთქვამთ

კაცის ცხედარზე ან ცხოველის ღემზე დახრილი შელოცვის ძალით თქვენი სული იმ მკვლარ სხეულში გადასახლდება და სიცოცხლის ძალას შთაბერავს, თქვენი სხეული კი უსულოდ ძირს დაეცემა.

ტარტალია

რაო-რაო? ვთქვით ეგ შელოცვა ვირის ღემზე დახრილმა წარმოვთქვი და იმ ვირში შევსახლდი, ჩემი სხეული ძირს უსულოდ ეგდება, მე კი წილად მხვდება პატივი, მთელი ცხოვრება ვირი ვიყო? ვაი შენ, საცოდავო ტარტალია! თქვენი უდიდებულესობა ზუმრობის ხასიათზეა და, ეტყობა, კიდევ სხვა ახალი ჭირი უნდა ამკიდოს. აკი ნება თქვენია, ჩემს სიცოცხლეზე სრული უფლება გაქვთ.

დერამო

ტყუილად ცხარობთ. ამ შელოცვას უკუქმედების უნარიც შესწევს. თუ ცხოველად გარდასახული ამ ქადო-სიტყვებს თქვენს უსულო სხეულთან იტყვიოთ, თქვენ მყისიერად თქვენსავ სხეულს დაუბრუნდებით, ის ცხოველი კი ისევ ისე ღემად იქცევა. (წამოდგება.) მაგისი ძალა ჩემს თავზედაც გამომიცდია, გადავქცეულვარ ხან ფრინველად, ხან კიდევ ძალღად. კაცის ცხედარშიც არაერთხელ ჩავსახლებულვარ, დაშიღვენი აჯანყების მოთავეები, თაღუიანი, ცილიამწამებულნი, ბოროტმოქმდნი, და ავაცოცხლან სახელმწიფო გამიწმენდია. აჰა, ღღეღან თქვენიც არის ეგ საიდუმლო. (აწვდის ქალაღს.) ზიარად გვქონდეს და ორივემ გამოვიყენოთ.

დაიწვირეთ
და შეგობრობის დავიწყებას აქ დაწდებთ
ბ რ ა ლ ა დ .

(გადაეხვევა.)

ტ ა რ ტ ა ლ ი ა

(განზე.)

თუ ყველაფერი ეს მართალია, შეიძლება ჩემს შურისძიებას კარგი ასპარეზი მიეცეს, ანჯღელა ჩავიგდო ხელში. (ხმამაღლა.) მომიტყვევთ, შეფეო, უსამართლო სიტყვები გაადრეთ, მაგრამ შეტისმეტრი სიყვარულით მომივიდა. ეს უდიდესი საიდუმლო ამავე დროს თქვენი ნოვების ყოიოვისი დასკურბა, ნება მიბოძო... (დასრულებას აპირებს.)

დ ე რ ა მ ო

ო. არა. არა. გთხოვთ ადექით, ჩემო ძვირფასო როვორც მსმენია. თქვენს ქალიშვილს ლეანდრო უყარს პოლა. ლეანდროს კუნძულების სასახლეს მივცემ, შევრთოთ კლარიჩე, თუკი თქვენი ნებაა ექნება. ჩემი უარი ამით მინდა გამოვიწყიდო.

ტ ა რ ტ ა ლ ი ა

(განზე.)

ახ. ჩემო საყვარელო ანჯღელა! ყველაფერი ანჯღელა მიონდებდა. (ხმამაღლა.) ო, ჩემო ნოვობელო ბრძანებელო, აღარ ვიცი, ამოვიცი სიცილე რითი გადავიხადოთ.

დ ე რ ა მ ო

კარგი. რას ამბობთ. ეს შელოცვა დაიწვირეთ. სხვაგან წადით. ამ ათგილას ნადირი არ ჩანს.

ტ ა რ ტ ა ლ ი ა

(ქალიშვილს აკლავს. მიჰყვება შეფეს და თან ბოლოქონით ციხეულობს.) არა კრა კრიფ კრაფ ნოტ სენიფელეტ კანაკაუტა რიოგნა.

ინას მოიტიგნს კაცი! (კუთხე საოქმადოთ.) მაგრამ შეიძლება კარგად გამოვიდეთ.

სცენის გარეთ მონადირეთა ხმები ისმის. პანტალონე, ბრიგელე და მონადირეები ბრძანების დათვი, უკან შემოთხამოთვლილი ხალხი მისდევს.

ბ რ ი გ ე ლ ა

(ისერის დათვის, რომელიც გარბის.)

მხოლოდ წყალი დავცხრილდე. თქვენი ჭერია, სინიორ პანტალონე.

პ ა ნ ტ ა ლ ო ნ ე

აცდა. აცდა. აბა, ახლა კი გამოიპარდი. ჩემი ჭერია. (ისერის. დათვი სცენის გარეთ გარბის.)

ბ რ ი გ ე ლ ა

ბრავო! არადა, მაინც გარბის. სენიორ პანტალონე!

პ ა ნ ტ ა ლ ო ნ ე

ეკუობა. კაჟი დაწესტიანდა. სინიორ თიეჟურაჟ! აბა, შეილო, ახლა შენ მიდი. ჰირ კიდევ სათოფეზია.

თ კ ი ა ნ დ რ ო

(ამ მხრისკენ გარბის. საითაც დათვი გაიქცა.)

ჩემი ჭერია! (ისერის.)

პ ა ნ ტ ა ლ ო ნ ე

ჩემი ჭირია! თაკი მავ ყურუშხალს! თანმოსხეოვად გარბის.

თ კ ი ა ნ დ რ ო

ოა-ჭრა. თაიჭრა.

პ ა ნ ტ ა ლ ო ნ ე

ოაიჭრა. როგორ არა ყმაწვილებო. ახლა თქონი ჭირია.

(ორი მონადირე ისერის.)

ბ რ ი გ ე ლ ა

მეკობის ძალი მაგ იტრებმა!

პ ა ნ ტ ა ლ ო ნ ე

ჩი-ნ ახი კომარტაკმარტ წადით. ბრავო! შენ იმ მხრითან თაჟარე. თიანორო. შენ აქოთან უყელო. აბა, ჩქარა. სირბილით!

(ქალიშვილს მხარის გარბიან.)

(გაგრძელება ექნება)

მხატვარი სოფიო ხალუქვაძე

ასეთი სათაური აქვს მხატვარ ანდრო ბახტაძის მოგონებათა წიგნს უშანგი ჩხეიძეზე. მასში მოთხრობილია ქართული სცენის დიდოსტატის ცხოვრების, მოღვაწეობის შესახებ.

ბატონი ანდრო აღნიშნავს, რომ უკრაინელი პოეტის მაქსიმ რილსკის გადმოცემით, პიესის ავტორს ბორის ლავრენიევს „რღვევაში“ უშანგის გოდუნი ისე მოსწონებია, რომ თავის ბინაში, საყვარელ აქტიორთა გვერდით, უშანგი ჩხეიძის ფოტოც მოუთავსებია.

მხოლოდ დიდი ხელოვანის შემოქმედებისგან მიღებულ წარუშლელ შთაბეჭდილებას ძალუძს, ათეული წლების შემდეგაც თავდაპირველი ძალით ამოატივტივოს მესხიერებაში სიხარულისა და აღტაცების პირვანდელი განცდის კვალი. ეს თანაბრად ეხება ავტორის მიერ აღწერილ უშანგისეულ ურიელ აკოსტას, ყვარყვარე თუთაბერს, იაგოს, კვექენაძეს, ჩენჩსა თუ სხვებს.

ანდრო ბახტაძე აღნიშნავს, რომ მსახიობი „პიესის („ბეატრიჩე ჩენჩი“) ყველა მოქმედებაში და ყველა დამაბულ სიტუაციაში ერთნაირ სიმალღეზე იდგა.. ჩენჩის როლის შესრულებით უშანგიმ კიდევ ერთხელ დაამტკიცა, რომ იგი უდიდესი დიაპაზონის აქტიორია.. უშანგი, უპირველესად, ტრაგიკულ მსახიობად დარჩა და სხვადასხვა ამპლუსის შეუდარებელ, განუმეორებელ მსახიობადაც“.

მკითხველზე ძლიერ შთაბეჭდილებას ახდენს მხატვრის მესხიერებით წარმოჩენილი უშანგი ჩხეიძის გარეგნული ხატი: „უშანგი საშუალოზე მაღალი, მხრებგაშლილი, მეგრდწინწამოწეული, წელში წერილი, ანთებული თვალებითა და არ-

წივისებური იერსახით, მნახველში მუდამ რაინდის შთაბეჭდილებას ტოვებდა. მის ვაჟეცურ, ლამაზ აღნაგობაში ბორგაედა ვულკანურად მოქმედი, დაუდგრომელი სულის ენერგია. მის ცეცხლოვან მჭიდისტოლა თვალებში შუადღის მღელვარე მზის შუქი იყო ჩამღვარი და საჭიროებისამებრ მომწუსხველად გამოაშუქებდნენ ხოლმე.

მართლაც რომ საოცარი თვალები ჰქონდა ბატონ უშანგის, რომელთა მსგავსი იშვიათად თუ შემხვედრია ცხოვრებაში. მის ტიპიურ, ქართულ, სკულპტურულად გამოკვეთილ რელიეფურ სახეზე, მუქშავ წარბებქვეშ ფართე და განიერი თვალების კრიალში მოთეთრო, მოლილისფრო სკლერები ლივლივებდნენ, რომლებზედაც მოშავო-მოთაფლისფრო გუბები ფოსფორით ანათებდნენ... აკი უსაფუძვლოდ არ თქვა ერთხელ რეპეტიციის დროს დავით აკაბაძემ, როცა იგი სცენაზე განათების აკითხს აწესრიგებდა: უშანგის წინ მის პარტნიორთა სახეებს არ სჭირდება ელექტროაპარატურა, მათი მაგიერობის გაწევა უშანგის თვალებს შეუძლია“.

მიჰყვებით მოგონებათა ფურცლებს და განუზომელი სიამოვნებითა და სიხარულით ივსება ავტორთან ერთად. მხატვრის დამაჯერებელი, ხატოვანი თხრობა სინანულს განგაცდევინებთ, როცა წერს — „ნაადრევად მიწელდა მის ცეცხლოვან თვალთა ელვარება, მისი გამკოლი ხმის კეჟა-ქუხალი, დღეისებური ნაბაჯებით სცენის შეზანაზარება“... თუმც, ამ სინანულს, ავტორისავე თქმით, რამდენადმე ანელებს იმის გაცნობიერება,

რომ მსახიობის დაუდგრომელი, მეტიც — ველკანური სულიერი, შინაგანი ენერგია, მას ვაკეატურ, ლამაზ სხეულში სიციო-ცხლის ბოლომდე ბორგავდა, მაღალი ზნეობა და მორალი, გარეგნულ ახოვანებას განსაკუთრებულ მაღლს ჰყენდა.

მოგონებებში — „ქუთაისი, მარჯანი-შვილის სპექტაკლები“, „შეხვედრები გაგრაში“ შთამბეჭდავდაა აღწერილი კოტე მარჯანიშვილის, სანდრო ახმეტელის რეჟისორული ხელოვნების თავისებურებანი, ამ თავისებურებათა მსახიობისეული აღქმა, ანალიზი. ავტორისეული მონათხრობი საინტერესოდ გამოკვეთს უშანგი ჩხეიძის შეხედულებებს, რომელთა შორის გამორჩეულ ადგილს იკავებს მსახიობის ნაზრევი ვალერიან შალიკაშვილზე, მოქანდაკე სანდრო რაზმაძეზე, ვახაზე, ბარათაშვილზე, გალექტიოზე, დიურენზე.

მკვლევლისათვის უციოდ საინტერესოა უშანგი ჩხეიძის შეხედულება ვალერიან შალიკაშვილზე ამდენად, რამდენადაც ჭევი თაობისათვის იგი აკლებდაა ცნობილი: „ყველაზე დიდი შთაბეჭდილება იმ წლებიდან ჩემზე მაინც ვალერიან შალიკაშვილის პიროვნებამ და უდავოდ მისმა დიდმა აქტიორულმა და თუნდაც დიდმა რეჟისორულმა ნიჭმა დატოვა, მისი სახით ქართულ თეატრს კარგი რეჟისორიც ეყოლებოდა და კიდევ უფრო კარგი მსახიობი... შალიკაშვილმა თავისი უაღრესად თვითმყოფადი ნიჭით, დ. კლდიაშვილის პიესების გამიერების წა-

რომოსახეით ისეთივე სახელი დაიმკვიდრა, როგორც დავით კაკაბაძემ, მანამდე რუსული პეიზაჟებით“.

აღსანიშნავია აგრეთვე ფრაგმენტები წიგნის ავტორის — მხატვარ ანდრო ბახტაძისა და უშანგი ჩხეიძის საუბრებიდან, რაც საინტერესოდ წარმოაჩენს უ. ჩხეიძის შეხედულებას კინოხელოვნებაზე:

„— არა და არ იქნა, ყმაწვილო, ვერაფრით შევეგუე კინოკამერის წინ დგომას...“ სცენის სტიქიით დამუხტულ ნამდილო მსახიობს კინოში მონაწილეობისას ან იძულებითი სასჯელის მოხდის მოვალეობა უნდა ამოძრავებდეს, ანდა წმინდა მატერიალური ანგარება. მსახიობის ამ ნათქვამიდან აშკარა ხდება, თუ რა გიზგიზა ცეცხლი ენთო მის სულში თეატრის სიყვარულისა, რა გამორჩევით იღვა ეს ტაძარი მთელს მის არსებობაში“.

და განა მარტო კინოხელოვნებაზე?

ფასდაუდებელი — ასე უწოდებს ავტორი მსახიობის მოსაზრებებს რეჟისორის, მსახიობის ხელოვნების შესახებ. ასევე ფასეულია მისი ნაზრევი სამხატვრო თეატრზე, თეატრის, მეიერჰოლდის, ვახტანგოვის თეატრებზე, მხატვრობის, პოეზიის, მწერლობის შესახებ. ყოველივე ეს ნათელ წარმოდგენას უქმნის მკითხველს უშანგი ჩხეიძეზე, როგორც ჭეშმარიტად დიდ მოაზროვნე ხელოვანზე, იმაზე, თუ საიდან იღებდა სათავეს მისი ესოდენ ფერადოვანი სამსახიობო პალიტრა.

საქართველოს რესპუბლიკის სახელმწიფო თეატრებში
განხორციელებული ახალი დადგმები

(1990 წლის 1-ლი ივლისიდან 31 დეკემბრის ჩათვლით)

6 ავლისი. „ნაცარქექია“. მუსიკით, სიმღერით, ცეკვითა და მოულოდნელობით აღსავსე ორმოქმედებიანი კომედია გ. ნახუცრიძევილისა და ბ. გამრეკელისა, ლიბრეტო გ. თოდაძისა, დამდგმელი რეჟისორი გ. თოდაძე, მხატვარი — უშ. იმერლიშვილი, კომპოზიტორი — დ. ტუროიაშვილი, ქორეოგრაფი — ბ. სვანიძე, სასცენო მოძრაობა — შ. გეგიაძისა, სიმღერების ტექსტი — ლ. სხირტლაძისა, კონცერტმაისტერი — მ. ჩორგოლაშვილი კ. მარჯანიშვილის სახ. აკადემიური თეატრი.

11 სექტემბერი. „ეკო, ბეკო, ბექა“ პიესა 2 მოქმ. ნ. შურლაიას (ქართული ხალხური ზღაპრის „კომბლეს“ მიხედვით). დამდგმელი რეჟისორი — მ. ბუკია, მხატვარი — მ. ციციშვილი, კომპოზიტორი — ევგ. ქავჭავაძე. თბილისის თოჯინების რუსული თეატრი.

20 სექტემბერი. „ცეცხლოვანი ანგელოზი“. ოპერა ს. პროკოფიევისა, რეჟისორი — რ. სტურუა, მხატვარი — გ. ალექსი-მესხიშვილი, დირიჟორი — ჯ. კახიძე, ქორმაისტერი — ა. ჩხენკელი. (პრემიერა შედგა გერმანიის ქ. დუისბურგში). ზ. ფალიაშვილის სახ. ოპერისა და ბალეტის ეროვნული აკადემიური თეატრი.

25 სექტემბერი. „ღუენია“ (ნიშნობა მონასტერში). ლირიკულ-კომიკური ოპერა სამ მოქმ. ს. პროკოფიევისა, ლიბრეტო — ს. პროკოფიევისა, შერიდანის კომედია „ღუენიას“ მიხედვით. დამდგმელი დირიჟორი — ჯ. კახიძე, დამდგმელი რეჟისორი — გ. მელივა, დამდგმელი მხატვარი — უ. იმერლიშვილი, დამდგმელი

ბალეტმაისტერი — გ. ალექსიძე. (პრემიერა შედგა გერმანიის ქალაქ დუისბურგში). ზ. ფალიაშვილის სახ. ოპერისა და ბალეტის ეროვნული აკადემიური თეატრი.

30 სექტემბერი. „სიურპრიზი“ ა. კოსტინსკისა, მთარგმნელი — ვ. ძიგუა, დამდგმელი რეჟისორი და მხატვარი — თ. ბოლქვაძე, კომპოზიტორი — ა. თავხელიძე. ზათუმის თოჯინების თეატრი.

5 ოქტომბერი. „დილოგები ორმოქმედებიანი პიესისათვის“ დ. ტურაშვილისა. რეჟისორი — რ. სტურუა, მხატვარი — მ. შველიძე, კომპოზიტორი — გ. ყანჩელი, ქორეოგრაფი — რ. წულუკიძე. შოთა რუსთაველის სახ. აკადემიური თეატრი.

13 ოქტომბერი. „გიყვარდეთ ერთმანეთი“ პიესა 2 მოქმ. ა. აბუაღაძისა. დადგა მ. ფურცხვანიძემ, მხატვარია დ. კოკლაძე, მუსიკ. გააფორმა ნ. ედგარიძემ, ქორეოგრაფი — კ. გერგაია, თოჯინების ოსტატი — მ. ტრუშელოვი, რეჟისორ-კონსულტანტი — ა. ჩხიკვაძე. ქუთაისის ი. ვოგებაშვილის სახ. თოჯინების თეატრი.

20 ოქტომბერი. „ცისკრის ვარსკვლავები“ დრამატული ამბავი 2 მოქმ. ა. გალანისა, დადგა ნ. იოფემ, სცენოგრაფია დ. და მ. პოლიაკოვებისა, კოსტუმების მხატვარი — ნ. კობახიძე, მუსიკ. გააფორმა რ. გევენიაშვილმა, ქორეოგრაფი — ბ. მონავარდისაშვილი. ა. გრიბოედოვის სახ. რუსული თეატრი.

25 ოქტომბერი. „ტომი“ ჯერომ ჯერომისა, კომპოზიცია დ. რუმინისი. ჯ. ჯერომის მოთხრობა „როგორ შეიქმნა პი-

ტერ ხოლჰას ეურნალი“-ს მიხედვით. დამდგმელი რეჟისორი — გ. კიტია, მხატვარი — ვ. ტაგიროვი, კომპოზიტორები — ვ. ბაგროვი, ტ. ოსტროვსკაია, ქორეოგრაფი — ლ. შკუნოვა, რეჟისორის ასისტენტი — ს. შველიძე, ხმის რეჟისორი — გ. მირველოვი. თბილისის საბავშვო და საყმაწვილო რუსული სახელმწიფო თეატრი.

26 ოქტომბერი. „ღალატი“ ალ. სუმბათაშვილისა, თარგმანი კ. მესხისა, დადგა გ. შალუტაშვილმა, მხატვარი ა. პელოძე, მუსიკ. გააფორმა ს. თომაძემ. მესხეთის თეატრი.

30 ოქტომბერი. „ციხარტყელა ნაცრისფერ ლავაში“. ორმოქმედებიანი ყოფითი დრამა პოლიტიკური თეატრის ელემენტებით თ. ქურდოვანიძისა. დადგა მ. ლებანიძემ, სცენოგრაფია მ. შველიძისა, ქორეოგრაფი — ბ. მონავარდისაშვილი, მუსიკ. გააფორმა თ. შამილაძემ, სპექტაკლში გამოყენებულია ი. ბარდანაშვილის მუსიკა. ბათუმის ი. ჭავჭავაძის სახ. დრამატული თეატრი.

15 ნოემბერი. „მეფე და ჩიტი“. პიესა 2 მოქმ. ვ. სულაქველიძისა და კ. ახოზაძისა, დამდგმელი რეჟისორი — მ. ლორთქიფანიძე, დამდგმელი მხატვარი — გ. აბაკელია, კომპოზიტორი — ი. ბოზოხიძე, პანტომიმის დამდგმელი და ქორეოგრაფი — კ. მებუჯე. თბილისის თოჯინების ქართული თეატრი.

24 ნოემბერი. „სამი ასული“ პ. კაკაბაძისა, დამდგმელი რეჟისორი — გ. ვაშაყიძე (რუსთაველის სახ. თეატრალური ინსტიტუტის დიპლომანტი), მხატვარი — ნ. მებრეველი, დადგმის ხელმძღვანელი — ლ. იოსელიანი. გორის გ. ერისთავის სახ. თეატრი.

30 ნოემბერი. „თეთრი პალატა“. ერთმოქმედებიანი ლირიკული დრამა მ. ხეთაგურისა. რეჟისურა მ. ლებანიძისა, სცენოგრაფია ა. ფილაბოვისა, მუსიკ. გაფორმება თ. შამილაძისა. ბათუმის ი. ჭავჭავაძის სახ. დრამატული თეატრი.

4 დეკემბერი. „სისხლიანი ქორწილი“. ტრაგედია ორ მოქმ. გარსიაშვილისა თარგმანი ნ. ხატისკაცისა, რეჟისორი — მ. სვირავა, ლ. წულაძე, მხატვარი — შ. გლურჯიძე, მუსიკ. გააფორმა რ. კიკნაძემ, ქორეოგრაფი — რ. წულუყიძე, სასცენო მოძრაობა შ. გეგიაძისა. სპექტაკლში გამოყენებულია გ. ყანჭელის მუსიკა. რუსთაველის სახ. აკადემიური თეატრი.

6 დეკემბერი. „სასტუმროს დიასახლისი“. კომ. 2 მოქმ. კ. გოლდონისა. დამდგმელი რეჟისორი — ნ. დეისაძე, მხატვარი — ირ. ხუროშვილი, მუსიკ. მონტაჟი ნ. ძნელაძისა. ზუგდიდის შ. დადიანის სახ. თეატრი.

8 დეკემბერი. „ყვარყვარე თუთაბერი“. პოლიტიკური მუსიკალური სატირა 2 მოქმ. პ. კაკაბაძისა. კომპოზიტორი — ნ. გაბუნია, ლექსების ავტორია პ. გრუზინსკი, დამდგმელი რეჟისორი — თ. აბაშიძე, მხატვარი — პ. მძინარიშვილი, ქორეოგრაფი — გ. ოდიკაძე, მუსიკ. აკომპანიატორი — გ. ყარალაშვილი, კონცერტმასტერი — თ. ჩიქოვანი. თ. ჩანტლაძის სახ. სატირისა და იუმორის თეატრი.

15 დეკემბერი. „მშვიდობის დღესასწაული“, სამოქმედებიანი ოჯახური კატასტროფა ერთი ანტრაქტით გ. შაუბტმანისა. თარგმანი გ. პატარაიასი, დამდგმელი რეჟისორი — ლ. იოსელიანი, მხატვარი — ნ. ჩიტიშვილი, კონცერტმასტერი — მ. ჩორგოლაშვილი. სპექტაკლში გამოყენებულია მოცარტის, შუბერტის, შუბერტის მუსიკა. მარჯანიშვილის სახ. აკადემიური თეატრი.

15 დეკემბერი. „მომკალ, მომკალ, ჩემო კარგო“. კომედია 2 მოქმ. ა. ნესინისა, თარგმანი გ. ბათიაშვილისა, დამდგმელი რეჟისორი — შ. ურუშაძე, მხატვარი — ჯ. ჭეიშვილი, კომპოზიტორი — ნ. ვეგარიძე, ქორეოგრაფი — ა. იუსუ-

პოეი. ქუთაისის ლ. მესხიშვილის სახ. თეატრი.

17 დეკემბერი. „შეშლილი, შეშლილი ახალი წელი“. პიესა ორ მოქმ. თ. მეტრეველისა, დადგა ი. საბომ, მხატვარია ი. სანიშვილი, ლობჯანიძე — შ. ალთუნაშვილი. მესხეთის თეატრი.

20 დეკემბერი. „საბრალდებო დასკვნა“. პიესა სამ მოქმ. ნ. დუმბაძისა. დადგა და მუსიკალურად გააფორმა კ. ყიფიანიძე, მხატვარია ე. ჯოხაძე. ჭიათურის ა. წერეთლის სახ. თეატრი.

22 დეკემბერი. „ახალი წელი, ყარაბასი, ბურატინო, კარლსონი და სხვები“. საშობაო-სახალწლო ზღაპარი ნ. ჭავჭავაძის და ქ. ხარშილაძისა. დადგა ქ. ხარშილაძემ, მხატვარია ნ. ფურცხვანიძე, მუსიკა ნ. გველესიანისა და დ. ხარაძისა, ქორეოგრაფი — ავთ. ძნელაძე. თბილისის ს. ახმეტელის სახ. დრამატული თეატრი.

25 დეკემბერი. „სახალწლო წარმოდგენა“. ზ. კვიციანიძისა, დამდგმელი რეჟისორები — გ. ჩერქეზიშვილი, ნ. იოფე, მხატვარი — ე. დონცოვა, მუსიკ. გააფორმა რ. გვენიანიძე. გრიბოედოვის სახ. რუსული თეატრი.

26 დეკემბერი. „მეფის ასული ბაყაყი“. საბავშვო მუსიკალური სპექტაკლი, რუსული ზღაპრის მიხედვით, გ. სოკოლოვისა. დადგა ო. ველიკანოვმა, სცენოგრაფია ე. დონცოვასი, კომპოზიტორი — ა. კულიგინი, ხმის რეჟისორი — რ. გვენიანი, ქორეოგრაფი — ბ. მონაწარ-

დისაშვილი. გრიბოედოვის სახ. თეატრი.

27 დეკემბერი. „ლუსკუმა ტყის საახალწლო ზღაპრები“ გ. ჭიჭინაძისა და ო. გაბილიასი. ბათუმის ი. ჭავჭავაძის სახ. დრამატული თეატრი.

27 დეკემბერი. „ღია შუშაბანდი“. პიესა 2 მოქმ. უანტრაქტოდ შ. შამანაძისა. დადგა მ. ბესტავაშვილმა, მხატვარი — ა. გოგოლაძე, მუსიკ. გააფორმა რ. კემულარიამ. მესხეთის თეატრი.

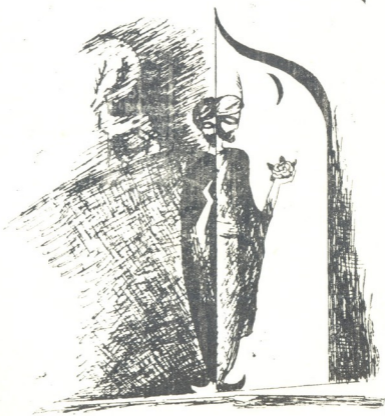
27 დეკემბერი. „მოძღვარი მელა“. პიესა 2 მოქმ. სულხან-საბა ორბელიანისა. ინსცენირება გ. იმერელისა, დადგა ა. ფანცხავამ, მხატვარი — დ. კოკელაძე, მუსიკ. გააფორმა რ. ფურცხვანიძემ, რეჟისორ-კონსულტანტი — ა. ჩხიკვაძე, თოჯინების ოსტატი — მ. ტრუშელოვი. ქუთაისის გოგებაშვილის სახ. თოჯინების თეატრი.

29 დეკემბერი. „ფოლკლორული საღამო ერთ მოქმედებად“. რეჟისორი — ო. კუტალაძე, მხატვარი — მ. თუთაიშვილი, მუსიკ. ხელმძღვანელი — ტ. სიხარულაძე, მონაწილეობენ ოზურგეთის ალ. წუწუნაეას სახ. დრამატული თეატრის ანსამბლ „სახიონის“ მსახიობები. ოზურგეთის ა. წუწუნაეას სახ. თეატრი.

შეადგინა

მარგარიტა გოგოლაშვილმა

პაპლო გოტი მეფა-იჩაში

სწავლითმეცნიერული ჯალაღარი
თეატრისათვის თნ გოთეპელებელ

დერამო, ტარტალია
დერამო

აკი აქედან მოისმოდა ის ბათჯა-ბუთქი.
კაცი არა ჩანს.

ტარტალია

მე შეგონა, ხულ ცოტა, მარტორქა მა-
ინც დაგვხედებოდა მოკლული. იქ, შორს
მონადირეებს ვხედავ. გორაკს ეუარები-
ან.

დერამო

(ვაჰყურებს.)

შეხეთ, ორი ირემი მოდის.
არ დაურთხნენ, ჩქარა დავიშალოთ.

(იმალება.)

ტარტალია

დალახეროს ეშმაკმა, რა ლამაზეა
არჩან. (სცენას მეორე მხარეს იმალება.)
შემოდის ორი ირემი. ერთი მხრიდან დე-
რამო გამოვა და ერთ ირემს მოკლავს,
ტარტალია მეორე მხრიდან — მეორეს.)
ბრავო, თქვენო უდიდებულესობა!

დერამო

ჩინებულია.

ბედმა გაგვიღიმა. ჩემს შეუღლეს

მივართმევ ძღვენად.

ტარტალია

(განზე.)

დიდებული აზრი მომივიდა! თუ გამო-
მართლა, ყველა წყენისათვის შურს ვი-
ძიებ... ვეღარ დაისკუთრებ ჩემს ანჯე-
ლას. აბა, ვცადოთ! (ხმამალლა.) ჩემო
ხელმწიფე, აი, ესეც ორი მკვდარი ირე-
მი.

დერამო

კი, კი, ორივე მოკლულია, არ ინძრევ ან.

ტარტალია

მერედა, რატომ არ შეიძლება, რაკი
მარტონი ვართ და სხვა მონადირეებს
შორს არიან, გამოვცადოთ იმ შელოცვას

ძალა, ირმებად გადავიცეთ, კორტონზე
გადავდგეთ და მშვენიერი ხედით დაე-
ტებეთ? მხოლოდ ერთი წუთით, მხო-
ლოდ ერთი წუთით, სიმართლე გეჩვენება
რათ, შე ეგ სასწაული შეუძლებლად მი-
მჩნია, ძალიან კი მინდა, ჩემი თვალით
დავრწმუნდო, ვკვდები ცნობისმოყვარე-
ობით.

დერამო

რატომაც არა. შეიძლება. ახლავე

ვცადო

და თქვენი თვალით დარწმუნდებით ჩემს
სიმართლესი.

თქვენ ამ ირემთან თქვით შელოცვა. რას
ელოდებით.

ტარტალია

ჰე-ჰე... ჰა-ჰა... თქვენო უდიდებულე-
სობავ, ცოტა არ იყოს, მეშინია, ჰე-ჰე...
ერთი წუთი და? აცადეთ... მეშინია, ჰე-
ჰე-ჰე.

დერამო

ჯასაგუბია თქვენი შ.ში. მართლაც

ძნელია,

ირწმუნოს კაცმა ეგ ანჯელი. რაკი ვერ
ბედავთ,

კარგი, პირველი შე ვქნები. თქვენ მაგ
ირე-თან

იტყვით შელოცვას და კვალდაკალ
დამედევსა? ო.

(გაჩერდება ერთ-ერთ ირემთან.)

კრა კრა ტრიუ ტრაუ ნოტ სვნიეფლეტ
კანატაუტა რიოგნა.

ელოცვის წარმოთქმისას თანდათან
შარს იხრება და ბოლოს უსულოდ დაე-
ცივება. ირემი გაეცობლება, ერთს გა-
მოხედავს ტარტალიას და გარბის.)

ტარტალია

შოი, საოცრება! გონს ვეღარ მოვსულ-
ედი! გული გაიმაგრე. ტარტალია! დადგა
ის წამი. შური რომ უნდა იძიო და
ხედს ეწიო! მეფის სხეულში ჩავსახლ-
ეები და დერამოდეცეული სამეფოსაც
ოაღესკუთრები და ანჯელასაც. ნეტავ
მაცოდინა, ამ სხეულში რომ შევალ,
ისევ გამყვება ჩემი ენაბლუობა? არ მინ-

დასასრული. დასაწყისი იხ. ჟურნალ
„თ. და ც.“ № 6, 1991 წ.

და ვინმემ მიცნოს. თუმცა, მეფე რომ შევიქნებო; რილასი უნდა მეშინოდეს! დროს ნულარ დაკარავთ. (მიღის დერამოს სხეულთან, მაგრამ შელოცვის წარმოთქმას რომ დააპირებს, გადმის ბუკებია და მონადირეების ხმები. შემორბის დათვი, რომელსაც უკან მონადირეები მოსდევენ. შემოდის კაცი. მას, ილუზიის სისრულასთვის, ტარტალიას გრიმი უნდა ეკეთოს. თავზე დაადგება დერამოს სხეულს. ტარტალია ახლო მანძილზე იმყოფება და წარმოთქვამს შელოცვას, რასაც მისმა ორეულმა შესაბამისი მოძრაობები უნდა ააყოლოს. ორეული მკვდარი დაეცემა. დერამო გაცოცხლდება. ისევ ბრუნდებიან მონადირეები, რომლებიც დათვის მოსდევენ. დერამოდ განსხეულებული ტარტალია გადის. დათვისა და მონადირეების წასვლის შემდეგ ტარტალია ბრუნდება. უნდა აღინიშნოს, რომ დერამო თავიდანვე ნიღაბს უნდა ატარებდეს, როგორც მეორე, მსგავსივე ნიღბით, რაც შეკლება, მეტი მსგავსება იქნას მიღწეული ამ ორ მოქმედ პირს შორის.)

გამოსვლა VIII
ტარტალია მარტო.

ტარტალია
დერამო კი დარჩეს მერტოკა თავის უბედურებასთან... (ენა ებმის.) ეს ჩემი დაწვევლილი ენაბრგვილობა მაინც არ მომშორდა. ბასტა. მე ახლა მეფე ვარ, ანჭელავ ჩემია და მთელი სახელმწიფოც. ვისი უნდა მეშინოდეს? არის განა ვინმე ჩემზე ბედნიერი? როგორმე მოვახერხებ, თავიდან მოვიცილო ეს საეჭვო და საძულველი ხალხი. (მიმართავს ტარტალიას ცხედარს.) შენ კი, ჩემო სხეულო, უმაქნის მძორად გაქცევ, რათა ირმადქცეულმა მეფემ ვერ ისარგებლოს შენით და სასახლეში უსიამოვნებას არ გადაწყაროს. (ხმლით თავს წააცლის და ბუჩქებს უკან გადაყრის.) დარჩი ამ ბუჩქებში, ჩემო საწყალო სხეულო, აღაფრად მჭირდები. (სტენისკენ იყურება.)

აა, მეფის მინისტრებიცა და მონადირეებიც. აქ უკვე სიმკაცრეა საქმე. პირველ ყოვლისა, ის ირემი უნდა მოკვდეს, რომელშიც დერამო განსხეულებულია ახლა მთელი გულიყურით მაგ საქმეს უნდა მივაპურო. უბედურება რომ არ მომწიონ. ენაზე. რა ძალაც ჰქონია მაგ კრაკატრიფტრავს. როცა ის ირემი მკვდარი იქნება, მერე აღარაფერია საშისი.

გამოსვლა IX

პანტალონე, ლეანდრო, ბრიგელა, მონადირეები, დერამოდეკეული ტარტალია.

შემოსულება თავს მდაბლად უკრავენ მეფეს, რომელიც ზედმეტად გაფუყულია.

ტარტალია

ჩქარა, მინისტრებო, ჩქარა. წელან აქ ორი ირემი იყო. ერთი მათგანი, როგორც ზედავთ, მოკვალი, მეორე კი, იმ მხარეს გაიქცა. მიწა, რომ ისიც მოკვლათ. ვინც იმ ირემს მოკვავს, მთხოვოს, რაც უნდა და შეევსრულდებ. აბა, მომევით. (გადის.)

პანტალონე

აბა, თქვენ იცით, ყმაწვილებო, აამეთ მის უდიდებულესობას.

ლეანდრო

უნდა როგორმე მოვკლა ის ირემი. თუ მოკვალი, ჭილდოდ კლარიჩეს თავს მოვიტხოვ. (გადის.)

ბრიგელა

არ შეგუამთო ჭირმა! ამ ირემის საქმეც ისე დამთავრდება, როგორც დათვისა დამთავრდა, გააწვრიათაც ვერ გააწრებ. (სტენის მიღმა ბუჩქის ხმები, სროლა და ყვირილი ისმის. ვიღაცა გაიძახის: აქ არის, აქ არის!)

პანტალონე

ჩემი ჭერია! (ესტრის.)

ლეანდრო

ჩემი ჭერია! (ესტრის.)

ტარტალია

(გამწვარებული.)

ეს რეგვენები!

გამოსვლა X

იგინოე და ბებერი გლეხი.
მ უსახური, დაძღურებული და
ჩამოკონილი ბერიკაცის როლს
ასრულებს დერამოს როლის
შემსრულებელი, მაგრამ მის ნაცვლად
სხვამ უნდა ილაპარაკოს. გამოდის
სყენის სიღრმიდან. ჯობზე
დაყრდნობილი.

ტარტალია

მითხარი, ბერიკაცო, აქ რომ ირემმა
გაიბრინა, ხომ არ დაგინახავს, რა მხა-
რეს წავიდა?

ბერიკაცი

არ დამინახავს.

ტარტალია

აჰ, არ დაგინახავს? (გაშმაგებული.)
ჭირმა წავიღოთ სუყველა! შე უმაქნისო
ბებერო, არ შეგარჩენ მაგ საქმეს, აღარ
დაამძიმებ ტყუილად ქვეყნიერებას. (დამ-
ბანას დაახლის.)

ბერიკაცი

ვაიმე, ვკვდება! (კვდება.)

ლევანდრო

(განზე.) რამ გამხეცა!

ბრიგელა

(განზე.)

ხვალვე მოვუსვამ აქედან.

პანტალონი

(განზე.)

რა მოუვიდა? მოვრალი ხომ არ არის?
(ხმამაღლა.) თქვენო უდიდებულესობავ,
რაზე ხართ განრისხებული? რა გჭირთ,
ხომ არაფერი გტკივათ?

ტარტალია

(მუქარით.)

თქვენ, ეი, თავი დამანებეთ, თორემ
უცებ მოვახერხებ ზედმეტი ხალხის მო-
შორებას. დღეს უკვე გვიან არის, მაგრამ
ხვალისათვის ყველანი მზად იყავით. აქ
ტყეში ყველა გასასვლელი შეჭკარათ. ის
ირემი აუცილებლად უნდა მოკვდეს. გა-
მოუცხადეთ ყველას, ვინც იმ შუბლითო-
რა ირემს იპოვის, ათას ოქროს მიიღებს.
ტარტალია სად არის? (ენა ებმის.)

პანტალონი

სიკვდილი გავათავე. ასე რამ გაამაღ-
ლა! პირდაპირ ველარ მიცვნიო. თან ხმაც
რომ შეცვლიო, ისე ბლუკუნებს. (განცხუნუნა
გული აერევა.)

ტარტალია

გეკითხებით, ტარტალია სად არის-მე-
თქი? რაო, რა მითხარით? (ენა ებმის.)

პანტალონი

(შეშინებული.)

არაფერი, არაფერი. ტარტალია ხომ
თქვენ გახლდათ, თქვენო უდიდებულე-
სობავ!

ტარტალია

მე მახლდა, მაგრამ სადღაც გაიბნა.

ლევანდრო

მხარი აეჭკოლა და ქალაქისკენ წავი-
დოდა, შიძლება ჩასულიც დაგვხვდეს.

ტარტალია

შეიძლება, შეიძლება. მაგრამ ვიცო,
ყველას გეჭკვრებათ იმის გამო, რომ მე
მიყვარს. მეშინია, რამე არ მოსწიონ.
(აშკარად ენა ებმის.)

პანტალონი

(განზე.)

რა უბედურებაა, როგორ ბლუკუნებს.

ტარტალია

(განზე.)

ეს ნაკლი მინც არ მომცილდა. არ
მინდა, რომ... თუმცა, რისი მეშინია?
(ხმამაღლა.) მონადირეებო, ეს მოკლული
ირემი წაიდეთ, ანჭელას უნდა მივართვა.
ერთი სული მაქვს, როდის ჩავებუტები,
ხვალისთვის ყველანი მზად იყავით.
(ვადის.)

პანტალონი

წავიდეთ, დავიდაღე. სახსრები მტკი-
ვა. ანჭელას დარდი რომ არ მქონდეს,
უანმოუხედავად გავიჭკოდი ვენეცია-
ში, აღარც აქაურ მინისტრობას მივხე-
დებდი და აღარც არაფერს.

ლევანდრო

(ბრიგელას.)

რომ მომეკლა ის ირემი, ხომ მომა-
თხოვებდნენ კლარჩის.

ამას კიდევ მარტო თავისი სიყვარული
ახსოვს.

გამოსვლა XI

ირმადქცეული დერამო.

შემოდის და ბერიკაცის გვამთან
შეჩერდება. ამ ბერიკაცმა მის ნაცვლად
უნდა ილაპარაკოს, ილუზია რომ არ
ღირღვეს.

დერამო

გმადლობ, უფალო, რომ დაღუპვას
გადამარჩინე
მაგრამ ვაიმე, ვაი ჩემს თავს, რაღა

კვანახლა?

ვინ ვიყავი და რა შევიქენ მე უბედური?
მძიებლობის, გაბედული მცდელობის

გამო

მუხთალმა ბედმა დამსაჯა და ირმად
მაქცია.

უკან დამდევენ მწევრები და
მონადირენი,
ყოველი წამი მოულოდნელ ხიფათს

მიმზადებს.

მაგრამ მაგაზე უფრო მეტად სხვა რასმე
ვტირი:

ის მოღალატე, ის ორპირი, ღვთის
გარეგანი

დღესვე, ო, დღესვე ჩემს ანჭელას
ცოლად გაიხდის.

ფიქრიც კი მზარავს, სიმწრისაგან
თვალთ მიბნელებმა!

(ღაინახავს ბერიკაცის გვამს)

ეს აქ ვინ არის? ბერიკაცის გვამი
ყოფილა!

შელოცვას ვიტყვი და მის სხეულს
შევეფარები.

იქნებ როგორმე სასახლეში შევძლო
შედწევა

და წინასწარვე გავფრთხილო ჩემი
მეუღლე.

(წარმოთქვამს შელოცვას, ირემი მკედარი
დაეცმა, ბერიკაცი კი გაცოცხლდება.)

გამოსვლა XII

დერამო, ბერიკაცად განსხეულებული

ღმერთმა ბოლომდე არ გააწირა, კვლავ
ცაღად ვექცე.

აწ ერთადერთი მიზანი მაქვს:
შევიწყნო
შინაშე მუდამ ვიქნები.

(ღაინახავს მღინარეში თავის ანარქულს.)
ეს ვინ მიყურებს მღინარიდან, ვისი

ლანდია?

ეს უსახური ბერიკაცი მე ვარ? დერამო?
თუ — არა, მაშინ მე, დერამო, სად

ვიმყოფები?

ის მოღალატე, ის ორპირი, რად, რად
მაქცია,

რითი შომაგო სიკეთისთვის სამაჯიერო!
კაცი გავხადე, გულს ვუხსნიდი და

ვენდობოდი!

წყუელიმც იყოს წამი, როცა ეგ
საიდუმლო

მას გავუმეღავნე! გულში თურმე
ღალატი ეღო.

ვაი, ანჭელა, უბედურო ჩემო ანჭელა!

(სასოწარკვეტილი.)

ნუთუ მოტყუვდი, ის ავკაცი გებზევა
ახლა!

(წასვლას დააპირებს.)

უნდა ვიჩქარო, სასახლეში უნდა მივიდე.
(შეჩერდება.)

მაგრამ ირწმუნებს? დაიჭერებს, რომ
დერამო ვარ?

როცა დერამოდ ის ბილწია
გარდასახული?

თუნდაც ირწმუნოს, რას გავხდები? მე
შემიყვარებს

ასეთ უსახურს, თუ იმ ბილწში ჩემს
სილამაზეს?

აკი ამბობენ, რომ დედაკაცს თვალში
აქვს კეჟა,

მათთვის მთავარი გარეგნული სილამაზეა
და შინაგანი სილამაზე ნაკლებად

ფასობს.

არა, გამაგრდი, ბერიკაციო, გულს ნუ
გაიტებს!

იქნებ ანჭელას სიყვარული სხვაგვარა
იყოს.

მოვიკრებ ძალას, რაც ამ უძლურ
სხეულში დარჩა.
ჭერ ჩვენი ვცადოთ. სიკვდილს როდნს
ვერ მოვესწრები.
(გადის.)

გამოსვლა XIII

ტ რ უ ფ ა ლ დ ი ნ ო მარტო.

ტ რ უ ფ ა ლ დ ი ნ ო შემოდის, ხელში ჩიტების საჭერი ბადე და სხვა მოწყობილობანი უჭირავს. ათვალეირებს იქაურობას, შეარჩევს ბადის გასაშლელ აუგულს. უცებ მოკლულ ირემს შენიშნავს, დააკვირდება და შემბლზე თეთრ ზოლს შეამჩნევს. გაახსენდება მეფისაგან დაწყებული ჭილდო და ალტაცებას გამოხატავს წარმატებით დაწყებული ნადირობის გამო. თან ბადეს შლის და თან აღშფოთებული ლაპარაკობს სმერალდინას მიერ მოყენებულ წყენაზე, იხსენებს, საჩუქრად რამდენი ჩიტი მიუყვანია. ლაპარაკობს ჩუმი ხმით, ჩიტები რომ არ დააფრთხოს. ბადის გაშლას რომ შორჩება, განზე გადაგება. ჩიტების მისატყუებლად სხვადასხვა სასტენით უსტკვენს, მათ შორის კომიკური როლისათვის შესაფერისი ინსტრუმენტებით. თვალს მოჰყრავს თუთიყუშს, რომელიც სინამდვილეში დურანდარტა, ჩიგფლოტაი რომ ტყეში დატოვა. გამოხატავს მისი შეპყრობის სურვილს. იღმეკება და უსტკვენს, სანამ არაქათი არ გამოეცლება. თუთიყუში თავისი ნებით გაეხვევა ბადეში. ტრუფალდინო გახარებული მიიღებს და თუთიყუშს გალიაში ჩასვამს. ცდილობს, კადეც დაიჭიროს რაიმე ჩიტი, მაგრამ არაფერი გამოსდის. უცებ თუთიყუში ლაპარაკს იწყებს. ხმა, რომელიც ლაპარაკობს, თუთიყუშისას უნდა ჰგავდეს.

გამოსვლა XIV

ტ რ უ ფ ა ლ დ ი ნ ო, თუთიყუშად

ქცეული დურანდარტე

დურანდარტე

ტრუფალდინო!

ტ რ უ ფ ა ლ დ ი ნ ო გაოცებული და

შემკრთალია, ვერ მიმხედარა, ვინ ელაპარაკება. მიმოიხედავს და ტარტალიას თავსა და ტანს დაინახავს. დევ უფრო შეშინდება, ჰგონიერდება მიცვალებული ეძახის. ბადეს ხელს ტაცებს და გაქცევას დაპირებს.

დურანდარტე

ნუ გეშინია, ტრუფალდინო.

ტ რ უ ფ ა ლ დ ი ნ ო მიხვდება, რომ ხმა მიცვალებულის მხრიდან არ მოდის. გამოელაპარაკება თუთიყუშს იმ სიტყვებით, ჩვეულებრივ რომ ასწავლიან ხოლმე. თუთიყუშებს.

დურანდარტე

სასახლეში, დედოფალთან მიმიყვანე.

ტ რ უ ფ ა ლ დ ი ნ ო

სასახლეში? დედოფალთან?

დურანდარტე

დიახ, დიახ. დიდ ჭილდოს მიიღებ, ჭილდოს, ჭილდოს, ჭილდოს.

ტ რ უ ფ ა ლ დ ი ნ ო გაოცებულია, ყოყმანობს, შიშობს, უხარია. ცდილობს, ყველაფერი ერთად აიკიდოს — ირემა, გალია, ბადე. დაუძახებს ორ გლეხს, ირმის წაღებას უბრძანებს, დიდ გასამრჯელოს ჰპირდება. სასწრაფოდ აკრეფს თავის ბარგი-ბარხანას. ამბობს, ქალაქში ამბავი უნდა ჩავიტანო, ტარტალიას გვაში რომ ვიპოვეო.

გამოსვლა XV

დარბაზი სასახლეში. დერამოდ განსხეულებული ტარტალია, ანჯელა. ტარტალია ანჯელას შემოჰყვება, რომელიც გაუბრძის. ტარტალიას მოუხეშავი მანერები აქვს, ენა ებმის და თავისთვის იგინება.

ანჯელა

(მწარედ ამოიხრებს.)

შემეშვით, თავი დამანებეთ.

ტარტალია

დალაზეროს ეშმაკმა, როგორ შეცვლილხარ ჩემო შტრედო, რა მოგივიდა? მთელი საათი ერთი კონცა ვერ გამოგატყუეთ

მგონი, გყვარებ ადარა ხართ. ხელსაც არ
შეძლებთ.
(სანამ ტარტალები გაფუჭებული წარ-
მოთქვამს ამ სიტუაციაში, მწველა აკ-
ვირდება და გაოცებას გამოხატავს, გან-
საკუთრებით მაშინ, როცა ტარტა-
ლიას ენა ებმის.)
ისე მიყურებს, თითქოს მართლა რაღაცა
იყოს.

არა, ეს შეუძლებელია.
(ხმამილლა.)
კარგი, ძვირფასო.
ის სიყვარული ასე როგორ გაქრა?
აწველა
(აღღებებით.)

დერამო,
ყველაფერს გეტყვით გულახდილად.
შეტის მოთმენა
არ შემძლია...
ტარტალია
თქვით თამამად, ღალატს როს ეშმაქმა!
აწველა

ჩემო ხელმწიფე, ავბედითი ეჭვები
მიყარობს,
თქვენში დერამოს ვეღარ ვხედავ.

ტარტალია
მა? რა? რა თქვი?
კი, მაგრამ, რატომ?
(განზე.)
ო, ღალატს როს, საქმე გართულდა.
აწველა
არ ვიცი.

(უყურებს.)
თუმცა თვალად, ტანად კვლავ დერამო
ხართ,
მაგრამ აღარ ხართ ის დერამო, შე რომ
მიყვარდა.
სულ სხვად იქცეით, სადღა არის ის
ბრწყინვალება,
ის შნოიანი მიხვრა-მოხვრა, ის
დახვეწილი
სიტყვა-პასუხი, აზრის სიღრმე და
სინატიფი,
ის უოველიფი, რაც მხიბლავდა, რის
გამოც მსურდა

თქვენი მეუღლე გავმხდარიყავ.
უმორჩილესად
გთხოვთ, მომიტეოთ, ხელმწიფე.
მაგტამა...
მაგ ხორციელი მშვენიერების არ
სიყვარებიხართ.
არა, მე თქვენი შინაგანი მხიბლავდა
ძალი,
მაღალი სულის შთაგონება და
მგზნებარება,
სულის, რომელიც მთელ თქვენს იერს
ნათლით მოსავედა.
ახლა კი — ვაგლახს — ნატამალსაც
ვერ ვხედავ მცირეს,
ან შეჩვენება, რომ ვერ ვხედავ. ნეტა
ვცდებოდე.

ტარტალია (განზე.)
შეფის სხეულით შემოსილი, ნუთუ
ამდენად
არ ვგავარ შეფის? ნუთუ მართლა
სწორს მეუბნება?
(ხმამილლა.)

კარგი, დაწყნარდი, ნულარ სტირი, ჩემო
ლამაზო.

აწველა
მსურს გულახდილად მოგახსენოთ,
შეფევ-ბატონო,
აკი მოგწონდათ ჩემი სრული
გულახდილობა,
ეს რომ მცოდნოდა, აგრერიგად
შეიცვლებოდიო
წინასწარ შეგრძნო ეს ამბავი,
გეტყოლით მაშინ:
(ამყადა.)

არ მიყვარხართ და არ მჭირდება თქვენი
ცოლობა.

ტარტალია
კარგი, ნუ ცხარობთ, გერჩვენებათ ეგ
ყველაფერი.
გადაიღალეთ. ავად ხართ. სისხლი
გაწვებათ.
მაგრამ ნურაფრის გეშინიათ, ექიმებს
უფხმობ,
სისხლს გამოგიშვებთ დასტაქარი.

ანჭელა

(განარისხებით.)

სწორი ხართ იქნებ.

იქნებ გონებაც ამერია. ერთი კი ვიცი: ის აღარა ხართ, რაც იყავით. კმარა,

გამიშვიტო,

გამიშვიტო-მეთქი. ჩემს ოთახში

ჩავიკეტებო,

ეგება ღმერთმა მომხედოს და ცრემლში

ჩავიხრჩო.

(გაღის.)

ტარტალია

მშვიდად, ძვიფრასო. ყველაფერი კარგად იქნება,

გადაგივლით და ისევ ისე

შეგიყვარდებით.

გამოსვლა XVI

ტარტალია მარტო.

ტარტალია

აქ მთავარია მოთმინება. ვნებას არ ავყუე. თბილად შოვექცე. ვემუღარო,

მივებლერსო.

მერე ერთბაშად ძალას ვიხმარ. მერე კი, ბოლოს,

შურსაც ვიძიებ, დარიშხანი

დამიძვირდება?

მანამ კი რამე სიაჯკაცეს მოვიმოქმედებ, რომ შიში ჰქონდეს, თვითონ მას კი

ნაზად შევხვდებო.

გატყდება ამით, ჩემს სიყვარულს

დამორჩილდება.

ხელმწიფე ვარ და სულს ამოვხდი, ვინც არ მამებს,

არ მამებს,

ღილეგს ჩავუყრი, ამოვუწყვებ

სანათესაოს,

რა გამიხდება ერთი ქალის

დამორჩილება.

გამოსვლა XVII

ტარტალია, კლარიჩე

კლარიჩე

მიშველეთ, ჩემო ხელმწიფეო,

სამართალს ვითხოვ!

ტარტალია

კლარიჩე, რამე გაწყენინეს?

კლარიჩე

მამა მომიკლეს,

მონადირეებს უპოვნიათ თავმოკვეთილა,

ტარტალია

საწყალი, ღმერთმა გაანათლოს.

რაო, რა თქვი!

ამ, თავო ჩემო, უბედურო, ეს რა

მოგვსვლია!

ის, ის მომიკლეს, ვინც ყველაზე

ერთგული მყავდა!

მანც ვინ მოკლა? არა, გულმა მაშინვე

მიგრძნო.

ნადირობისას მსე უცებ რა

დაკარგავდა.

ჩემს გამო სძულდათ... მკვლელო,

მკვლელი დამისახეთე.

კლარიჩე

მკვლელი არ ვიცი. ერთადერთი ის ვიცი

მხოლოდ,

რომ ქვეყნად ჩემზე უბედური ქალი არ

არის.

(ქვითინებს.)

ტარტალია

(გული აუჩვილდება, სინაზის

გამომხატავ ესტებს აკეთებს, უნდა რომ ხელი მოხვიოს, მაგრამ თავს იკავებს.

განზე.)

საბრალომ გული ამიჩუყა. რა

იქნებოდა,

გამოგტყდომოდი? მაგრამ არა, არ

შეიძლება.

ჩემო კლარიჩე, დღეის იქით მამად

მიგულეთ.

პირობას გაძლევთ, მკვლელს ვიპოვი და

არ ვაცოცხლებ.

ახლა კი წადით.

კლარიჩე

ო, მეფეო, თქვენს იმედად ვარ.

(ტირილით გაღის.)

გამოსვლა XVIII

ტარტალია, პანტალონე,

ლენდრო

ლენდრო

ჩემო ხელმწიფე, სამწუხარო ამბავი

მომაქვს...

პანტალონი
თქვენო უდიდებულესობავ, თქვენო
უდიდებულესობავ, საწყალი ტარტალია.
ტარტალია
ჰო, უკვე ვიცო... ტარტალია, ის
უბედური,
ჩემი ერთგული მეგობარი... ვისგან
შეიტყუეთ?

პანტალონი
ტრუფალდინოსგან, სასახლის ბაწი-
რისგან, თქვენო უდიდებულესობავ. რონ-
ჩისლაპის ტყეში უპოვნია — ზედ ფოთ-
ლები ეყარა, თავი ცალკე ეგდო და ტანი
ცალკეო.

ტარტალია
ბეი! მცველებო!
(შემოდის რამდენიმე მცველი.)
ტარტალიას ცხედარი დაწვით,
ფერფლი ურნაშა შეაგროვეთ, აქ
შოიტანეთ
და ჩქს ოთახში დაასვენეთ. არ მსურს
განვშორდე.

სამარადისო ხსოვნა მას და
არღვიწყება.
დიღეგში ჩასვით ტრუფალდინო და
მასთან ერთად
უკლებლივ ყველა, დღეს იმ ტყეში ვინც
ნადირობდა.
ახლავ ახუარეთ იარაღი აშ მამა-შვილსაც,
წაიყვანეთ და ორივენი კოშკში ჩაკეტეთ.
პირველად თქვენით დაიწყება საქმის
ძიება.

ლენდრო
მე მერით იარაღს?
პანტალონი
მე, თქვენო უდიდებულესობავ?
ტარტალია
(მცველებს.)

შეასრულეთ, რასაც გიბრძანებთ.
მშვენივრად ვიცო, კარისკაცებს რაც
უდევთ გულში —
ქიში, ლალატი... თქვენ, ლენდრო, მის
ქალიშვილზე
ბეჭირათ თვალი, მაგრამ სიძელ მან არ
გინდათ.

თქვენ კი, მოხუცო... გმულათ ეგი, ვერ
აპარეთ,
მე რომ მიუყარდა. ჭერჭერობით კოშკში
სიხურებით.
თუ მართლები ხართ, გამართლებით.
(განზე.)

ვაგლახ, ფიქრიდან
ალარ მშორდება ის ირემი, ხვალ უნდა
მოკვდეს.
მორჩა, მოვსხიპე, ვინც ყველაზე ძლიერი
იყო.
უკვე სამეფო ჩემი არის. ძრწოდე,
ანჭელა!

ლენდრო
ვაი, საწყალო ჩემო თავო, იმედი ჩაქრა!
(გადის მცველებით გარშემორტყმული.)

პანტალონი
მთელი ჩემი მინისტრობის განმავლო-
ბაში პირველად შემრისხა. მაგრამ უდა-
ნაშაულოს ზენა იფარავს!
(გადის მცველებით გარშემორტყმული.)
ფარდა.

მესამე მოქმედება
დარბაზი სასახლეში.
სცენის სიღრმეში თუთიყუში გალიით.
გალია მაგიდაზე უნდა იდგეს, ანდა სხვა
სიეთ საგანზე, რომელიც გააადვილებს
შემდგომ სახეცვლას.

გამოსვლა I
შემოდის დერამო-ბერიკაცი,
დაქანცულია და შეშინებული, აქეთ-
იქით იყურება.

დერამო
ქანცი გამიწყდა, მტკივან ფეხებს
ძლივსღა მოვათრევ.
აშ სასახლეში, სადაც გუშინ ხელმწიფე
ვიყავ,
ახლა ყველასი მეშინია, დიდის თუ
მცირის.
მალვით დავდივარ, ჩემსავ ძაღლებს
ძლივს გადავურჩი.
აგერ. დედოფლის სანთობოც. ნეტავ
მარტოა?
აუცილებლად მარტოს უნდა
ველაპარაკო,

წერილად ვუამბო, რაც შემეშთხვა... ჭერ
 დავიმალოთ,
 არავინ გვნახოს. ვთქვათ, ვუამბე,
 ირწმუნებს კია?
 თუ არ იწრმუნა, კაციშვილი ვერ
 გაამტყუნებს.

(იმალება.)
 გამოსვლა II
 დერამო-ბერიკაცი, ანჭელა
 ანჭელა
 (თავისთვის.)

თავი მოჰკვეთეს ტარტალიას, შე ძმა და
 მამა
 დამიატიმრეს, უცნაური ამბები ხდება.
 კიდეც რა ახალ სისასტიკეს, რა
 ძალადობას
 უნდა ველოდებ ჩემი ქმრისგან? არა,

ანჭელა
 აშკარად
 გამოცვლილია. ის არ არის, რაც უწინ
 იყო.
 დერამო
 (გამოსვლას დაპირებს.)

აი, ანჭელა ცი
 (სცენის იქით იყურება.)
 მაგრამ ისევ ბედმა მიმტყუნა,
 მსახური მოღის, ყველაფერი წყალში
 მეთურება.

გამოსვლა III
 ტრუფალდინო, ანჭელა.
 ტრუფალდინო შემოდის, წარუ-
 დგება ბრიყული თავმოდრეკილობით.
 ეუბნება, მოვედი, რათა ჩემი პატივის-
 ცემა დავიდასტუროთ. რაკი დიდსულოვ-
 ნად ეკიდებით ჩემს მცირე დამსახურე-
 ბას, ამიტომაც გაუბედე, მომერთმია უიშ-
 ვიათესი ძღვენი და ა.შ.

ანჭელა
 აჰ, ტრუფალდინო, თავში ახლა სხვა
 მიტრიალებს,
 ვიდრე ეგ შენი სულელური ოინაზოზა
 და შენი ძღვენი. გამეცალე. რა მოიტანე?
 ზო, წადი, წადი, შენი თავი არა შაქვს
 ახლა.

ტრუფალდინო ეუბნება, მინდა
 თუთიყუში მოგართვათ, ყველა სემინა-

რიადამთავრებულზე უფრო წესიერი და
 განათლებულიც, ამ ოთახში მყავს და
 შემთხვევასლა ველოდები, რომ გადმოგ-
 ცეთო და ა. შ.

ანჭელა
 მაგ შენი თუთიყუშიაწად თავიდან
 მომწადი.

ნუ ხარ ასეთი აბეზარი. თავბრუ დამესხა.
 ტრუფალდინო ეუბნება, ეს თუ-
 თიყუში ყველა ქალზე ენაქარტალააო.
 უნდა, რომ აალაპარაკოს თუთიყუში, თან
 დედოფალს მიმართავს, მოუსმინეო. აქე-
 ზებს თუთიყუშს, ის კი ხმას არ იღებს.
 ტრუფალდინო გამწარდება, ემუქ-
 რება თუთიყუშს და ისევ ეხვეწება დე-
 დოფალს, მოუსმინეო. სულელურად ოინ-
 ბაზობს.

ანჭელა
 წადი, მომშორდი. წადი, თორემ
 მსახურებს ვუხმობ.

გადაგიშვებენ თავუკულმა ამ აივნისდან.
 ტრუფალდინო თუთიყუშს მი-
 მართავს, ლანძღავს და თათხავს, ეს არის
 შენი დაპირება, დიდ ჯილდოს მიიღებ,
 დედოფალთან თუ მიმიყვანო? და ა. შ.

გამოსვლა IV
 იგინივე და მცველი.
 მცველი
 ვთხოვთ, მომიტევოთ, სინიორა.

ანჭელა
 რისთვის მოსულხართ?
 ტრუფალდინო ემუდარება დე-
 დოფალს, ნუ ცხარობთო. ეს, ალბათ, მე-
 ფის გამოგზავნილი კაცია და ათასი ოქ-
 რო მომიტანა თეთრშუბლა ირმის მოყე-
 ლისთვისო.

მცველი
 მეფემ გვიბრძანა ტრუფალდინოს
 დილეგში ჩასმა,
 როგორც ამბობენ, ტარტალიას მოკვლა
 ბრალდება.
 ვთხოვთ, მომიტევოთ, ანჭელა რომ
 მოგეპირით.
 აბა, წამოდი, არამწადავ, ნულარ
 გვაუყვნებ.

ტრუფალდინო — ეს არის შე-
პარებული ჯილდო და ა. შ.

ანჭელა

აქ აპატიმრებთ? აქ, დედოფლის
სანთიბოში?

მცველი

რას იზამთ; მეფის ბრძანებაა. წამოდი,
ბრიყვო,
მაგ შენი ოინბაზობისთვის არა გვცალია.
(მიათრევს.)

ტრუფალდინო ბრაზობს მეფეზე,
დედოფალზე, ირემზე. ტირილით მიჰყ-
ვება მცველს.

გამოსვლა V
ანჭელა მარტო.

ანჭელა

კიდევ ახალი ძალადობა! რა მეშველება?
უბედურება ჩემს გარშემო თანდათან
მძლავრობს,
ველარაფერი ველარ მიხსნის, სიკვდილის
გარდა!
ვაი, საბრალო მამაჩემო, საბრალო ძმაო,
თქვენ რატომ უნდა ისჯებოდეთ
განუციოთხავად,
იმის გამო, რომ ტარტალია მკვლარი
იპოვეს

და რომ მეუღლე აღარ მიყვარს,
როგორც მიყვარდა?
(ტირის.)

გამოსვლა VI
ანჭელა, დერამო-ბერიკაცი
დერამო

(სცენის გარედან.)

ნუ სტირი, ჩემო სიხარულო, მეუღლე
ჩემო...

ანჭელა

(გაოცებული და შეშინებული.)

ეს რა ხმა იყო? მეფის ხმა!
დერამო

(სცენის გარედან.)
სულზე უტკბესო,

ჰო, მე ვარ, შენი მეუღლე ვარ.

ანჭელა

(კიდევ უფრო გაოცებული.)

როგორ, საიდან?

აა, ეტყობა თუთიყუში აღაპარაკდა,
დერამო
(შემოდის და აკანკალბეჭუნდება
გაუწყდის.) ზიზღით
ნუ შეშინდები და ნურც ზიზღით ნუ
შემომხედავ,
გემუღარები!

ანჭელა

(შემკრთალი.)

ბერიკაციო, რას ლაპარაკობ?
ვინ ხარ? საიდან შემოხვედი? განვედ,
მსტოვარო!

(განზე.)

ჰო, რა თქმა უნდა, მსტოვრად არის
შემოპარული,
რომ უველაფერი მოისმინოს, რასაც აქ
ვიტყვი,
მეფეს ამბავი მიუტანოს და განარისხოს.
(ხმამალლა.)

წადი, ბებერო, წადი, თორემ მისახურებს
ვუხმობ.

(დაძახებას აპირებს.)

დერამო

ო, არა, არა... შემიბრალებ, გვედრი,
ანჭელა...

(განზე.)

ზიზღი აღძვრა... სწორიც არის, ვერ
გამტყუნებ.
ალბათ, ვერასდროს დაინახავს ჩემში
დერამოა,

(ხმამალლა.)

მითხარი, განა ამ უსახურ, ამაზრუნ
გარსკვეშ
სულ არაფერი არ გეცნობა? ზიზღსა
გჭვრი მხოლოდ?

ანჭელა

რა სულელი ხარ, ბერიკაციო. რა გინდა
ჩემგან?

დერამო

კი, სულელი ვარ, როგორ არ ვარ,
მითხარ, ძვირფასო,
არ შეგინიშნავს მეფისათვის ამ დილას
შეშდებ
რამე ცვლილება?

ანჭელა

(განცვიფრებული.)

ეს რა მესმისი ღმერთო, მიწველტ!
გამოტული, მაგის საკითხავად ვინ
მოგაგზავნა?
რა შავ საქმეში ვახლართულხარ, შე
უბედურო!

დერამო

უბედურიც ვარ, როგორ არ ვარ. მაგრამ
თუ გახსოვთ,
როცა დერამომ დაამხვებია ის ქანდაკება,
რითაც ანჭელას სრული ნდობა
გაშოუსცხადა,
თუ გახსოვთ, რა თქვა? — ორი ძღვენი
მაქვს მოგვისაგან,
ერთი ეს არის, მეორეს კი არ
გაგმიხელთო.

ანჭელა

(კლდე უფრო განცვიფრებული.)

დიახ, ეგრე თქვა. შენ რა იცი?
ღმერთო, მიხსენი
რაღაც მენიშნა, სულს ეკვები
მიფორიაქებს.

დერამო

კურთხეულ იყოს ეგ ეკვები!
ვგონებ, მიჯერებს!
(ხმამალლა.)
თუ გახსოვს, როგორ გაგებუმრა შენი
დერამო,

(მკერდზე ხელს ირტყამს.)

ამ დილით, როცა ძუძუსთავზე ხალი
გინახა, —
შენი მშვენება მთლად სრულქმნილი
არ ყოფილაო?

(ანჭელა მონუსხული უყურებს.)

შენი მეუღლე დღეს სრულქმნილად
უსახურია,
დავრდომილია, სასიკვდილო ტკივილი
კრუნჩხავს,
ერთად დაკარგა სიკვამლეც, ცოლიც.
სამეფოც!

(ტირის.)

ანჭელა

(მოუახლოვდება.)

რა თქვი, მოხუცო? ამიხსენი, ნათლად
მამსახრებში
განცვიფრებული

დერამო

(ძალას იკრებს.)

მაშინ ისმინე... ღმერთო, ღმერთო,
შემადლებინე,
მთელი სიმატლე რომ აღმოვთქვა...
მაშინ ისმინე:
მე დერამო ვარ, ო, ანჭელა,
შენი დერამო,
დღეს ამ საცოდავ სხეულში ვარ
ჩასახლებული,
ჩემს სხეულში კი ტარტალიას სული
ჩასახლდა.
იმ მოგვის ქადომ მოახდინა ეგ
სასწაული...
ჩემი ბრალია, ტარტალიას როგორ
მივენდო,
რას ვიფიქრებდი, ასეთ ღალატს თუ
მიწვალებდა.
სულ ერთი წამის სისუსტე და —
ეს საზღაური!

ანჭელა

(უფრო მიუახლოვდება.)

მოხუცო, როგორ დავიჯერო, რომ
შესაძლოა
კაცთა ამგვარი, არსენილი
ფერისცვალება!

დერამო

თუ ეჭვი შეგაქვს ჩემს ნათქვამში,
არ გჯერა ჩემი,
თუ არ გიუვარვარ, აქვე მომვალ და ის
იქნება
ეგ მიჯობს, ვიდრე მწუხარება
გამიორკეცო!

(ტირის.)

ანჭელა

ჩემი დერამოს ხმა ვიცანი, გუნება
ვიცანი,
უდრეკი სული, ყველა ზღვართა
გადამლახველი.

სწორია, სწორი, დერამო ხარ, ჩემი
დერამო!

(ხელს ჩაჰკიდებს):

დერამო

მაშ, კვლავ გიყვარვარ? კვლავ
გიყვარვარ, ჩემო ანჭელა?

ჩემი სიბერე, სიმახინჯე, მაშ, არ
გაშინებს?

ო, საოცარი ერთგულება, სულის
სიმაღლე..

(ტირის და ხელზე კოცნის):

ანჭელა

საოცარია, თქვენ ამ მიხრწნილ სხეულში
მოხვდით

და გარდაცვლილი ტარტალია მეფე
შეიქნა!

არადა წელან მისი გვამი კოცონზე
დაწვეს.

ვერ გამოგია, ვერაფერი ვერ გამოგია.
ის ვიცი მხოლოდ, შეძრული ვარ

სულით ხორცამდე.
ხომ მივხვდი, მივხვდი, რომ დერამოს

სხეულში ახლა
დერამოს სული არ ბინადრობს.

დერამო

ნუ, ნუ იტირებ.
შენი ტირილით მწუხარება

მიორკეცდება.
მითხარ იმ ბილწმა, ჩემს სხეულში

ჩასახლებულმა,
შენთან, ძვირფასო, სარეცელი... არა,

არ მითხრა!
თუკი განგებამ დამაქისრა, რომ

უბედური,
საბედისწერო სიყვარულის ნიმუში ვიყო,

მაშინ იცოცხლე, შენ იცოცხლე,
თუ შეგიძლია,

ხოლო დერამო ვერ იცოცხლებს,
ის უნდა მოკვდეს!

გადამარჩინე ამ სატანჯველს, შენვე-
მომკალი!

ანჭელა

(შეძრწუნებული.)

არა, ეჭვები უკუაგდე, ეს არ
მომხდარა.

გარსი, რომელშიც შენი სული არ
ბინადრობდა,

არ გავიყარე, და იმ ბილწმა, იმ
გამოცხველში
შეიქნა!

თავისი, რისხვა სისასტიკით სცადა
დაეტყრო,

ჩემი ძმაცა და მამაჩემიც დილეგში
ჩასვა,

დადის და ყველას ემუქრება. ახლავე
გავალ

და მის სიმუხთლეს მთელ ქვეყანას
შევატყობინებ.

დერამო

შესდექ, სად მიხვალ. ორივენი
დავიღუბებით.

ქვეყნად არავინ შენს მონაყოლს არ
დაიჭერებს.

ჩვენ უნდა მშვიდად ვიმოქმედოთ,
რამეს რომ გავხდეთ.

ვილაცა მოდის. საშიშია, აქ თუ
მოგვისწრეს.

სამალავია ამ კარს უკან, ჩქარა შევიდეთ,
იქ ვისაუბროთ, კიდეც ბევრი დამარჩა

სათქმელი.
დღეს ჩემი შველა შენს სიყვარულს

ძალუძს მარტოდენ.
მას მივენდობი, რომ აღსრულდეს

შურისძიება.
ანჭელა

თუ მართლა ერთგულება კმარა
ამისთვის,

შურისძიება წარმატებით
დაგვირგვინდება!

გამოსვლა VII

პატარა ოთახი.

ბრიგელა, სმერალდინა.

ბრიგელა

(გაუბრის სმერალდინას, რომე-
ლიც უკან მისდევს.)

თავი მომაბეზრე, ყელში ამომიხე-
დი. მე კიდევ თურმე მცველები დამე-

ძებენ, დილეგში უნდაო ჩამაგდონ. რო-
გორ გგონია, მაგის თავი მაქვს ახლა,

შენს სისულელეებს ვუსმინო? წესით

ერით-ორი კაი ჭიტლაყი უნდა ამოგკრა და სახლიდან გაგაგდო. მაინც რა ეშმაკი გეტაკა?

ს მ ე რ ა ლ დ ი ნ ა

შე, შე გამყიდველო, სულ შენმა მეტისმეტობამ დამლუხა, ძალით რომ შემათრიე იმ საიდუმლო კაბინეტში. დამიწუნე და ახლა აღარც ტრუფალდინოს ვუნდივარ. სახელი გამიტყდა და აღარავინ შეძლება. ან ქმარი მიშოვე, ან არადა, იცოდე, სახლში ნამდვილი სატანა გეყოლება, წამით არ მოგასვენებ, სიცოცხლეს გაგიმწარებ, თავს ჩამოსახრობს გაგიხბდი!

ბ რ ი გ ე ლ ა

კი მაგრამ მაგ საქმეს ერთად არ ვაკეთებდით? ჩემზე მოწადინებული შენ იყავი, სულ ფრენით წახვედი იმ შეჩიბრზე. ეჰ, დედაკაცის ჭკუა, დედაკაცის ჭკუა! ქმარი მიშოვეო! წადი და შენ თვითონ იშოვე, შეაცდინე ვინც გინდა, მე რა შესაქმება!

ს მ ე რ ა ლ დ ი ნ ა

რაც შემეძლო, ყველაფერი ვცადე, ცდა არ დამიკლია. მეჩინებებს ხელზე ხელს ვუჭერდი, სამწარეულოს კაცებს თვლებს ვუნახავდი, სასახლის მეკურტნეების დასანახავად ვოხრავდი და ვგმინავდი, თავლის ბიჭბუჭებს ვეკურკურებოდი. მაგრამ ზედაც არავინ მიყურებს. ისეთ სახეს იღებენ, ვითომ ყელში ამოუვიდათ ჩემი ყურება. იღრიჭებიან და იცინიან. ყველაფერი კი იმის ბრალია, რომ მეფის უარით თავი მაქვს მოჭრილი. დამნაშავე კი შენა ხარ!

ბ რ ი გ ე ლ ა

გინდა გითხრა, რატომ იღრიჭებიან და რითი გაქვს თავი მოჭრილი?

ს მ ე რ ა ლ დ ი ნ ა

რაო, რაო, რა თქვი? რითი მაქვს და შენს გამო მაქვს. შენგან ვარ სახელგატეხილიცა და თავმოჭრილიც!

ბ რ ი გ ე ლ ა

(გაცხარებით.)

იმიტომ ხარ სახელგატეხილიცა და

თავმოჭრილიც, რომ ორმოცი წელი კარ ხანია უკან გაქვს მოტოვებული. რომ გიფი კი არა, შენთან შედარებით მზე-თუნახავია და (აღარ შემიძლია მეტი დაფარვა!) კიდეც იმიტომ, რომ თავი ქალიშვილად გინდა გაასაღო, არადა ამ სახელმწიფომდეც მოაღწია შენი კაი ქალობის ამბავმა, ქმრებზე ნადირობით გაეუბებული ლომბარდიაში სულ ცოტა ექვს ოჯახში მაინც ძიძად რომ იყავი! ახლა კი მომწყუდი თავიდან! შე გამოჩერჩეტებულო!

ს მ ე რ ა ლ დ ი ნ ა

აჰ, შე პირუტყუო, შე გარეწარო, შე გამყიდველო! (მისდევს.)

გ ა მ ო ს ვ ლ ა VIII

წელანდელი თუთიყუშისანი ოთახი, შემდგომი გარდასახვისისთვის მომზადებული. ანჭეღა, დერამო-ბერიკაცი და დურანდარტე-თუთიყუში.

ანჭეღა

კარგი, ძვირფასო, ნურაფრისა შეგეშინდება, ყველაფერს ზუსტად შევასრულებ, რაც დამარიგეთ. თუ ამ საქმისგან არაფერი გამოგვივიდა, მაშინ გავგმირავ ტარტალიას და შენ შენს სხეულს დაუბრუნდება.

დ ე რ ა მ ო

არა, არა, ეგ საშიშია. რაც მე გასწავლე, ერთადერთი მაგით დამიხსნი. მისი ხმა ისმის. ვაგლახ, ჩემი სახლგაზრდობა, მკლავის სიმაგრე! საიმისო ღონეც არ მერჩის, ჩემს მოღალატეს ჩემი ხელით შური მივაგო.

კვლავ შევბრუნდები სამალავში და იქ დავიცდი. აბა, შენ იცი. ჩემი ბედი შენ ვაბარია და აღადგინე უწინდელი შენი დერამო! (ხელზე ხელს ჰკიდებს.)
იცადე, თავი შეუყვარებულ ცოლად აჩვენო,

მაგრამ ნურც ისე მოიქცევი ხელი
მოგზვიოს,
თორემ ისე ვარ სიყვარულით
დაბრმავებული,
ვიცი, თავს გავცემ, თუ შემეპყრო
ექვიანობამ.

(მიღის.)

ანჭელა

რადას უყურებ, დაიმაღე, უკვე
შემოდის.
ყველაფერს შენი თვალით ნახავ, რაც
აქ მოხდება.

გამოსვლა IX

ანჭელა, დურანდარტე-თუთიყუ-
ში, დერამოდ განსხეულებული ტარ-
ტალია, უქანა ფონზე მცველები.
ტარტალია

(განზე.)

ირემი მოკლეს. შევხედე და უმაღ
ვიცანი.
არ შეიძლება ტრუფალდინოს მოკლული
იყოს,
რადგან არ მინდა დაჭერება... თუმცა

ვის ვუფრთხი
ან ვუფრთხილდები, მეფე ვარ და
ყველა მიფრთხილდეს!

ანჭელა

(განზე.)

გამაგრდი, გულო, თვალთმაქცობა
შემამძღებინე,
მაგ არაკაცთან თავი მშვიდად რომ
დავიჭირო.

ტარტალია

(განზე.)

უნდა როგორმე შევისრულო დღეს
საწაღელი,
თორემ ჰკუდიდან შემშლის ვნება. ჰერ,
აბა, ნაზად ველაპარაკოთ.
(ხმამაღლა.)

ო, ანჭელა, ჩემო ჩიტუნავ,
ნუთუ გწაღიათ, ვნებისაგან შუაზე
გავსკდე?
არ გაგაიართ მაშინდელმა ზაფრის
ჭარბმა,

თქვენი ალერსის ნეტარება რომ
მოგმეგობლო?
(განზე.)
განზიარება

ამაზე ნაზად ლაპარაკი არც შეიძლება.
ანჭელა
ბატონო ჩემო, მეც არ ვიცი, რა
დამემართა.

აღოქმები დავდე, გულმხურვალედ
შევთხოვდი ზენას,
განეძო ჩემგან ავბედითი შავი
ლანდები,
რომელთა გამოც განგელტვოდი

გონარეული.
ოცა დავწყნარდი, ყველაფერი
ავწონ-დავწონე
და თავს ვუთხარი: „გიჟურ ბოდვებს

ნუ აპუოლიხარ,
მაგ ახირებით სიხარულს და სიცოცხლეს
ისპობ.

გაუფრთხილებლად ნუ იქცევი, დაცხრი,
დაოკდი
და სიყვარულით უპასუხე
თაყვანისცემას.

ეშმაკეული ავი სული აგდევნებია,
რომ ეს ცოლ-ქმრული ნეტარება
ტანჯვად გიქციოს“.

ღიას, დერამო, სულ ამ სიტყვებს
ვიმეორებდი
და უწინდელი სიყვარული, ვატყობ,
იღვიძებს.

ტარტალია

ძალიან კარგი. გამახარეთ, ჩემო
ძვირფასო.
ანჭელა
(განზე.)
ო, ეს მწაკვარი!

(ხმამაღლა.)
მაგრამ ის კი მაინც მახარკოლებს,
რომ ძმა და მამა ორივენი დილეგში
მყვანან,
და რომ დილეგში სხვებიც ჩასვებს

თქვენი ბრძანებით.
ჩემი დერამო მაგ მხეცობას ვერ იქმნა
მეტყი

ვთქვი და თვალთაგან მწუხარების
ცრემლმა იწვიმა.

(ტირის აპირებს.)

ტ ა რ ტ ა ლ ი ა

ო, არ იტირო, ჩემო მზეო, ჩემო
მთვარეო,
ჩანს, მაინც გარგო იმ წამალმა, გული
გაგიღლო.

ვინც დილეგს მიწის, იმის გამო
შევაპყრობინე,

რომ ხალხი შფოთავს, ტარტალია
ძლიერ უყვარდათ.

საქმის განხილვას არ დავუცდი და
გამოვუშვებ

თქვენს ძმას და მამას, თუმცა ბრალი
მართლა მიუძღვით.

ა ნ ჯ ე ლ ა

(განზე.)

ეს გარეწარი!

ტ ა რ ტ ა ლ ი ა

თუკი ამით ჩვენი გულები
შეირწყმებიან, ამ წუთასვე გავცემ

ბრძანებას.

(მცველს.)

პანტალონე და მისი ვაჟი
განთავისუფლდნენ!

(მცველი გაღის.)

ა ნ ჯ ე ლ ა

დერამო, ჩემო საყვარელო, იმ
ჩვენებისგან

ვერა წამალი უფრო სწრაფად ვერ
განმკურნავდა.

გული გამეხსნა!

ტ ა რ ტ ა ლ ი ა

(ალტაცებული.)

ო, ძვირფასო, ო, სანატრელო,
მთხოვე, რაც გინდა, შეგისრულებ

დაუყოვნებლივ.

ჰა, მოიფიქრე.

ა ნ ჯ ე ლ ა

საყვარელო ჩემო მეუღლეც,
მაქვს კიდევ ერთი სათხოვარი, ჩემს

ძმას, ლეანდროს

კლარიჩე უყვარს. ნება დართეთ, რომ
დაქორწინდნენ.

ხომ შეძისრულებთ?

ტ ა რ ტ ა ლ ი ა

უ, უ, უ, უ! დე, იყოს ეგრე.
ზედაც საჩუქრად კუნძულების
სასახლეებს
მივცემ.

ჰა, ხართ თუ არა კმაყოფილი? ახლა
წავიდეთ.

ა ნ ჯ ე ლ ა

(ნაზად.)

არა, მოიცათ. საყვარელო ჩემო დერამო,
ძალიან მინდა კიდევ გთხოვთ რამე

წყალობა,

რომ უფრო სრული იყოს გულის
შემობრუნება,

მაგრამ ჭერ უნდა მოვიფიქრო.

ტ ა რ ტ ა ლ ი ა

ჩქარა მითხარით,
ნულარ მაწამებთ, ყველაფერი

ერთბაშად მთხოვეთ,

ოღონდ აქ ნულარ დახანდებით, მაღე
წავიდეთ.

ა ნ ჯ ე ლ ა

(ჩუმი ხმით)

მცველებს უბრძანეთ, რომ გავიდნენ.

ტ ა რ ტ ა ლ ი ა

(მცველებს)

აბა, დაგვტოვეთ.
თუ დამჭირდებით, დაგიძახებთ.

ა ნ ჯ ე ლ ა

(განზრახისი შეეკვებით.)

ჩემო ჩვირფასო,
გახსოვთ, ამ დილით, სიყვარულს რომ

შეფიცებოდით,

ასე მითხარით, ჯადოსნური შელოცვა
ვიცი,

რომლის ძალითაც შემიძლია ჩემი
სხეულის

დატოვება და მკვდრის სხეულში
ჩასახლებაო.

მსურს, ჩემი თვალით რომ ვიხილო ეს
სასწაული,

ტ ა რ ტ ა ლ ი ა

(განზე. გაკვირვებით.)

მამ, ეს ამბავი ცოლისათვის
გაუმხელია?

ანჭელა

არა? არ მოგწონთ ჩემი თხოვნა? ან იქნებ შეშობთ, რომ სანდო არ ვარ?

ტარტალია

არა.

(განზე.)

ეს კი მეტისმეტია.

ექვები მიპყრობს. მოვაჩვენებ თავს გულახდილად.

(ხმამალა.)

კარგი ძვირფასო, არც მაგაზე არ გაგაწვილებ.

ჰოდა, ამდენ ერ დაგიმტკიცეთ მე სიყვარული,

ჭერი თქვენზე, ახლა უნდა თქვენ დამიმტკიცოთ.

ბოლოს და ბოლოს ვარ თუ არა თქვენი მეუღლე!

ანჭელა

ჩემო დერამო, ამ თხოვნასაც თუ შემისრულებთ,

პირობას გაძლევთ. არაფერზე არ გეტყვიო უარს,

და ნახავთ, როგორ შემძლებია ქმრის სიყვარული!

ტარტალია

მკვდარი ირემი დევს ეზოში.

მოვატანინოთ.

ჰოდა, გიჩვენებ მაგ ხასწაულს. ახლა წავიდეთ.

ანჭელა

ჭერ შემისრულებთ ეგ თხოვნა და თქვენა გავხდები.

ტარტალია

ეჰ, დავიღალე! მაშ ჩემს გრძნობას ასე აფასებთ?

თუ ნებით არა, მაშინ ძალით...

ანჭელა

საქმე გაფუჭდა.

არა, დერამო, გიხვეწებით...

ტარტალია

ნუ მეხვეწებით.

ჩქარა წამოდით.

ანჭელა

მაპატიეთ ვაი! დერამო!

გამოსვლა X

ივინიე და დერამო-ბერიკაძე

დერამო

(სცენის გარეთ.)

შესდექ, შე ბილწო, მუხანათო, შესდექ, მტარავალი!

ტარტალია

(განზე. აღლუვებით.)

ეს ვისი ხმაა? დავიღუბე. მეფე დაბრუნდა.

(ანჭელას.)

აჰა, მკვლელები მოიყვანე და აქ დამალე?

ვერ მომერევიო! ყველას ერთად გაგისწორდებით!

(ხმალამოლებული იქით გაექანება, სადაც დერამოა დამალული.)

ანჭელა

მორჩა, დამთავრდა ყველაფერი. სიკვდილი მიჭობს.

(გული წაუვია.)

ტარტალია

(შემოდის ხმალამოწვილი, დერამოს შემოათრევს.)

ვინ ხარ, ბებერო! როგორც გატყობ, გკუაზე არ ხარ!

აქ როგორ მოხვდი? მიპასუხე, თორემ ამწამსვე

ხმალზე აგაგები!

დერამო

დამმორჩილდი, შე მოღალატე, შენი მეფე ვარ! ამით მიხდი

სიკეთისათვის

სამაგიეროს? ჰო, მომკალი, მოდი,

მომკალი...

ღმერთი მოგიწლავს, ღმერთს ხომ ვერსად დავმალები!

ტარტალია

(შემერთალი. განზე.)

სადაც მინახავს. რა თქმა უნდა! ის ბებერია,

მაშინ რომ ტყეში შემომავკვდა. ეს რა შეტდომა

ჩამიდენია, გვამი როგორ არ გადავმალე.

მოვინანიებ ჩემს შეცდომას და ისე

მოგკლავ, მაგ სიცრუისთვის ჯოჯოხეთის ბინადარს გაგხდი!

(უეცრად გრუხუნით მიწა იძვრის. დერამო და ტარტალია შეძრწუნებულები მოშორდებიან ერთმანეთს და დგებიან შემდგომი გარდასახვებისათვის მომზადებულ ადგილას. ხმაურზე ანჯელა გონს მოვა.)

დურანდარტე

(თუთიყუშად განსხეულებული)

ზენავ, სიმართლის დასაცავად ქმენ სასწაული! მოვიდა უამი, ეს ბუმბული უნდა გამცვივდეს!

(აღამიანად იქცევა.)

დერამო

აღსრულდა! დიდი სასწაულის მხილველნი ვხდებით, კნინ ქმნილებასაც არასოდეს ივიწყებს ზენა!

ტარტალია

რა ჩავიდინო, აღარ ვიცი, გავიქცე? დავრჩე? მთელი სხეული მიკანკალებს, გონი მერევა.

დურანდარტე

(გამოდის კვერთხით ხელში.)

დერამოს.)

ქველო დერამო, ნულარაფრის შეგეშინდება!

(ტარტალიას.)

შენ კი, მუხთალო, მოგეზღება სამაგიერო. მხიარულ იქმენ, მოყვარულო, ერთგულო ცოლო, შენს სიმძიმის და მწუხარებას ბოლო ეღება.

დერამო

(ცრემლიანი ხმით.)

ჩემო ძვირფასო, სასწაულით ცოცხლად გადავრჩი და კვლავაც ჩემი სიმახინჯით გიბღალავ მზერას.

ანჯელა

მაგ სხეულიდან შენი სული შაინც ნუ დაღონდები!

ტარტალია

თქვენ გგონიათ, არ შემწყვეს ძალა თავი დავიცვა? მინისტრებო,

კარისკაცებო,

მცველნო, ფარეზნო, ლაღატია!

ხელმწიფეს კლავენ!

დურანდარტე

ტყუილად ჰყვირი. სულერთია, არავის ესმის.

დღეს დარწმუნდები, მხოლოდ მართლებს იფარავს ზენა.

მოულოდნელად იცის ხოლმე სასჯელმა მოსვლა.

დღეს შენ გიწია, მაგალითი გახდები მათთვის,

ვისაც სწადია, ბნელი გზებით მეფედ გარდიქმნას,

აქციოს მეფე უსახურ და საწყალ მსახურად,

როგორც დერამოს მოუნდომე, მჯაკვრულ მიიხვნას

ძალაუფლება, ხელმწიფება, პატივ-დიდება!

იცოდე, ბილწო, კაცი სულით არის მაღალი.

შოდა, განგებას თუ ეს ნებავს, ამინ, აღსრულდეს,

საკუთარ სხეულს დაუბრუნდეს ქველი დერამო!

(ხმას აუწევს.)

აბა, გაცვალეთ სხეულები. მისი ბრწინილება

შენზე ასმაგად გადმოვიდეს, ძლივს დალოდავდე,

კეთილ დერამოს დაუბრუნდეს, ის, რაც დაქარგა,

იყოს სვიანი!

(დერამოს.)

გიხაროდენ.

(ტარტალიას.)

ხოლო შენ ძრწოდე!

(კვერთხს ძირს დაჰკრავს.)
(დერამო მუხლებსქვემოთ სამეფო ჩასაცმელშია, ტარტალიაც მუხლებსქვემოთ იცვლება, მოუჩინს შიშველი დაწყლულებული ფეხები.)

ანჭელა

ამას რას ვხედავ!

დერამო

(დურანდარტეს.)

რა ბედნიერ ფეხზე მოხვედით!

ტარტალია

კმარა შეჩერდით! თავს დამატყდა

უბედურება!

დურანდარტე

მიიწე, ბილწო, რაც გეკუთვნის!

ხალხო! დერამო!

ანჭელა! გულით გაიხარეთ! ტანჭვა

დასრულდა!

ანჭელა

ღმერთმა კეთილად გადმოგვცედა!

დერამო

ო, მეგობარო!

ტარტალია

ვაი! შეჩერდით!

დურანდარტე

მუხანათო, უნდა იტანჯო!

იხარეთ ყველამ! სამართლი ისევ

აღდგება!

(კვერთხს ძირს დაჰკრავს.)

(დერამოს თავი იცვლება. დაედგემა თელებით მოოქვილი ჩაღმა. ტარტალიას თავი იქცევა რქოსანი ურჩხულის თავად. იღლებქვეშ ყავარჯნები აქვს ამოჩრილი, როგორც ხეიბარს.)

ანჭელა

ჩემო დერამო!

დერამო

საყვარლო ჩემო ანჭელა!

(გადაუხვევიან.)

ტარტალია

(გამწარებული და სასოწარკვეთილი.)

რა, რა ვიღონო? სად გავიქცე? სად

დავიმალო?

წყუელიმც იყოს სიყვარული,

წყუელიმც იყოს

ზრახვა დიდების მოხვეჭისა,

წყუელიმც იყოს

წამი, პირველად რომ დალატე ჩავედით!

მეზღვევდეს

დავიკარგები! უდაბნოში გავიხიზნები!

დურანდარტე

კაცი რომ იყო, სირცხვილისგან უნდა

გათავდე!

იქცეს მოედნად ეს დარბაზი, ხალხი

მოზღვავენს,

ყველამ იხილოს ხასიყვდილო შენი

ფართხალი!

(კვერთხს ძირს დაჰკრავს.)

(ოთახი იქცევა მოედნად, რომლის სიდიდე დამოკიდებულია თეატრის შესაძლებლობასა და სურვილზე.)

გამოსვლა უკანასკნელი

(ყველა მონაწილე, მცველები, ხალხი. ტარტალია გაგიჟებული აქეთ-იქით აწყდება.)

ტარტალია

ო, ნეტავ ტყვიას დამახლიდეთ, ნეტავ

მომკლავდეთ!

შეხედეთ, ხალხო, ეს ურჩხული

ტარტალია!

არამზადა ვარ და განგებამ ასე ინება.

(ყველა განცვიფრებულია.)

კლარიჩე

ამას რას ვხედავ, ეს რა მესმის, ო,

ღმერთო, ღმერთო!

მიშველეთ, ხალხნო! მამა, მამა.

ტარტალია

ნუ სტირი, შვილო.

არა ვარ, არა, ცრემლის ღირსი.

გადავიწყე

ავკაცი მამა! ყველამ, ყველამ

გადამივიწყოს.

ქენჯნით, სირცხვილით ვიტანჯები,

ურჩხულად ვიქცე.

ქრება ნათელი, საძულველი სიცოცხლე

ქრება!

მე კი მომეწლო ღალატისთვის, მაგრამ

კლარიჩეს,

სათნო კლარიჩეს არაფერში მიუძღვის

ბრალი!

მეფე-ბატონო, ის რაღაზე უნდა
იტანჯოს!
ცოლად მიეცით ლეანდროს და ნუ
მიატოვებთ,
მხოლოდ თქვენ ძალგიძთ, გაუწიოთ
საწყაალს მამობა.

შურმა, ვნებამ და დიდებისკენ
ლტოლვამ დამღუპა!
აი, რად ვიქეც ვკვდები, ვკვდები,
ტკივილით ვკვდები,
ვკვდები კრუნჩხ.. სასომიხდილობით...

მორჩა, გათავდი.

(მკვდარი დაეცემა.)

პ ა ნ ტ ა ლ ო ნ ე
არ ვიცი, რა უფრო მაფორიაქებს,
შიში, სიხარული თუ იმის გაგების სურ-
ვილი, რა მოხდა.

ლ ე ა ნ დ რ ო

გაოცებისგან გავხევდეთ და გავქვა-
დეთ ლამის.

(კლარიჩე ტირის, დანარჩენები შე-
ძრწუნებულები და გაოგნებულები არი-
ან.)

დ ე რ ა მ ო

გასაგებია, მეგობრებო, ეგ გაოცება.
ამგვარ საქმეებს თან სდევს იგი. კარგი,
კლარიჩე,

თარგმნა დავით წერეთლიანმა

დადგება დრო და ლეანდროზე
დაქორწინდებით.
ო, დიდო მოგვო, გიცანით და მსურს
შეგვეტოვოთ
გემორჩილებით მეც და მთელი ჩემი
სამეფოც.

დ უ რ ა ნ დ ა რ ტ ე
არა, არ უნდა დურანდარტეს
ძალაუფლება.
უცხადებს ყველას, რომ მაგიურ
საიდუმლოთა
ხანა დასრულდა და ხელს იღებს

ჭადქრობაზე.
დაე, ფიზიკამ ამოიცნოს ეს ამოცანა,
ამოხსნას, ერთი სხეულიდან ხმა და
თვისება
როგორ გადადის მეორეში უცვლელი
სახით.

ჩვენ კი, რომელნიც განვსხეულდით
ნადირ-ფრინველად,
რომ თქვენ გავვერთეთ, შეწყნარებას
მოველით თქვენგან,
და მცირე ჭილდოს, მოწონების მცირე
რამ დასტურს.

ფ ა რ დ ა

მხატვარი სოფიო სალუქვაძე

